

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551
2. แผนพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยและการใช้ภาษาไทย
3. การเขียนเชิงสร้างสรรค์
4. การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค LT (Learning Together)
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ
6. แผนการจัดการเรียนรู้
7. ความพึงพอใจในการเรียนรู้
8. บริบทของโรงเรียนบ้านขามເຕົາ (บ้านເຕົາພຽງສີລັບ)
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ
10. กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551 ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ໄວ້ຍ່າງໜັດເຈນ ดังนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1–5)

1. เนื้อหาในภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

1. การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จาก

สิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

2. การเขียน การเขียนสะกดตามอักษรไทย การเขียนตัวอักษร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ บ่อกความ รายงานชนิดต่าง ๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

3. การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อ่ายเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

4. หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

5. วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษา ข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทที่ บทร้องเล่นของเด็กพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นทักษะที่จำเป็นต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาไทยไว้ 5 สาระ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 8)

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนตัวอักษร เขียนเรียงความ บ่อกความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน

การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การคุย และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและคุยกับผู้อื่น มีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิดความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษากายาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจารณ์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำเสนอประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จากการศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สรุปได้ว่า การอ่าน การเขียน การฟัง การคุยและการพูด รวมถึงหลักการใช้ภาษาไทย เป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ และฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเขียนสะกดให้ถูกอักษร หรือ การฟัง การคุยกับผู้อื่น มีวิจารณญาณ สามารถพูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล และใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน 2.1 มาดำเนินการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนระดับชั้นป्रนมศึกษาปีที่ 3 โดยมีตัวบ่งชี้และสาระการเรียนรู้ แก่นกลาง ดังต่อไปนี้

สาระ	ตัวบ่งชี้	สาระการเรียนรู้แก่นกลาง
สาระที่ 2 การเขียน	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด ตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
	2. เขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างชัดเจน	การเขียนบรรยายเกี่ยวกับลักษณะของคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่
	3. เขียนบันทึกประจำวัน	การเขียนบันทึกประจำวัน
	4. เขียนจดหมายลาครู	การเขียนจดหมายลาครู
	5. เขียนเรื่องตามจินตนาการ	การเขียนเรื่องตามจินตนาการจากคำ ภาพ และหัวข้อที่กำหนด
	6. มีมารยาทในการเขียน เช่น	มารยาทในการเขียน เช่น

สาระ	ตัวบ่งชี้	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> - เขียนให้อ่านง่าย สะอาด ไม่ขีดฆ่า - ไม่ขีดเขียนในที่สาธารณะ - ใช้ภาษาเขียนหมายความกับเวลา สถานที่ และบุคคล - ไม่เขียนล้อเลียนผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นเสียหาย

สรุปได้ว่า การเขียนสาระที่ 2 ใช้กระบวนการการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เรียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษา กันว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

3. คุณภาพผู้เรียน

เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 39)

1. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสื้น ๆ และบร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบายจากเรื่องที่อ่าน ได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ อ่านหนังสืออย่างสนใจและมีการพยายามในการอ่าน

2. มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเติบบรรทัด เขียนบรรยาย บันทึกประจำวัน เรียนจดหมายลาครู เรียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เรียนเรื่องตามจินตนาการ และมีการพยายามในการเขียน เล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้ง พูดแสดงความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พูดสื่อสารเล่าประสบการณ์และพูดแนะนำ หรือพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม และมีการพยายามในการฟัง ดู และพูด แนะนำ

3. สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์หน้าที่ของคำในประโยค มีทักษะการใช้พจนานุกรมในการค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่าย ๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาอื่นได้เหมาะสมกับก้าลเทศก์

4. เข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม

เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากการณ์คดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจได้

สรุปได้ว่า ในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้สามารถอ่านและเขียน ตลอดจนใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้นั้น ครูผู้สอนภาษาไทยทุกคนควรจะได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้รับการฝึกอบรมอย่างดีโดยอาศัยแบบฝึกที่มีคุณภาพและน่าสนใจ จึงจะบรรลุได้ตามจุดมุ่งหมาย

แผนพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยและการใช้ภาษาไทย

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นไปอย่างมีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอน และตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยและการใช้ภาษาไทย ปี พ.ศ. 2545-2554 ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 1-19)

1. นโยบาย

นโยบายพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยและการใช้ภาษาไทย กำหนดไว้ดังนี้

1.1 พัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในสถานศึกษา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเต็มที่ ได้ผลตามมาตรฐานของหลักสูตรแต่ละระดับชั้น รวมทั้งให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการแสดงออกตามรู้ พร้อมทั้งกับการพัฒนาภูมิปัญญาและภูมิธรรมที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย

1.2 ส่งเสริมและพัฒนาครู บุคลากรและผู้บริหารที่เกี่ยวข้องให้ทราบถึงความสำคัญของภาษาไทย เป็นแบบอย่างที่ดีกับเยาวชนในการใช้ภาษาไทย การอนุรักษ์ภาษาไทยและการฝึกเรียนรู้ ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้อื่นต้องมีบทบาทร่วมพัฒนาการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนในสาระการเรียนรู้ที่จัดการเรียนการสอนด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ต้องส่งเสริมให้กำลังใจครูผู้สอนซึ่งอุทิศเวลาเพื่อความก้าวหน้าของผู้เรียนในการเรียนรู้ภาษาไทย สนับสนุนให้ครูผู้สอนภาษาไทยได้พัฒนาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

1.3 ให้สถาบันการศึกษาที่ผลิตครูเลือกสรรบุคลากรที่มีความสนใจภาษาไทยอย่างจริงจัง และทุ่มเทพัฒนานักศึกษาเหล่านี้ให้เป็นผู้รู้ซึ้งในภาษาไทย และชำนาญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพร้อมเป็นครูภาษาไทยที่ดี แม้การผลิตสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ก็ต้อง

สามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้ที่จะเป็นครูมีพื้นฐานภาษาไทยอย่างเพียงพอด้วย

1.4 สนับสนุนการผลิตสื่อภาษาไทย และสื่ออื่น ๆ ที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไทยให้สมถุทิช์ผล สนับสนุนให้มีสื่อในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ สนับสนุนผู้เรียนได้เรียนรู้ ศึกษาค้นคว้า และสำหรับครูใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการเลือกใช้สื่อ การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณค่า รวมทั้งส่งเสริมการจำหน่ายและการเผยแพร่สื่อในรายอื่มเยา

1.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาวัตกรรมการเรียน การสอนภาษาไทย เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 ส่งเสริมคนไทยทุกคนให้มีโอกาสเรียนรู้ ทำความเข้าใจ เพื่อสามารถใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล รวมทั้งอนุรักษ์ภาษาวรรณคดีและวรรณกรรมของไทย ส่งเสริมการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมของท้องถิ่น การคิดค้นและการใช้ประโยชน์ของภาษาถิ่นให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและประเทศไทย

1.7 ร่วมมือกับสื่อมวลชนและทุกส่วนของสังคมในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยของผู้เรียนและคนทั่วไป รวมทั้งส่งเสริมให้มีบทบาทในสังคมให้เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษา การรักการอ่าน การเขียน และการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมสมอ

จากการศึกษาแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยและการใช้ภาษาไทย สรุปได้ว่า การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้ผู้เรียนได้มาตรฐานช่วงชั้นต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง สนับสนุนให้มีการผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ยุทธศาสตร์

แผนพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยและการใช้ภาษาไทย ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เน้นการฝึกทักษะที่สัมฤทธิ์ผล การสร้างนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการแสวงหาความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับคุณภาพครุกรุ่นภาษาไทยและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 รณรงค์ให้ทุกส่วนของสังคมร่วมส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทย การใช้ภาษาไทย และการสืบทอดภาษาไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาการเรียน

การสอนภาษาไทย และการใช้ภาษาไทย

จากการศึกษาดูทัศนศึกษาเรียนการสอนภาษาไทย สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยต้องเน้นการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ มีนิสัยรักการอ่าน และรู้จักแสดงหาความรู้ตลอดจนการยกระดับคุณภาพของครุภัณฑ์สอนภาษาไทย เพื่อให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนและการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องเหมาะสม และมีความรัก ภาคภูมิใจในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ

3. ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนตามแผนพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนภาษาไทยและการใช้ภาษาไทย กำหนดไว้ดังนี้

3.1 ผลลัพธ์ทางการเรียนภาษาไทยของผู้เรียนสูงขึ้น

เด็ก เยาวชน ประชาชน มีความรัก ภูมิใจในภาษาของชาติและสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

จากการศึกษาตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย สรุปได้ว่า นอกจากผู้เรียนจะมีผลลัพธ์ทางการเรียนสูงขึ้นแล้ว ยังมีความรัก ภาคภูมิใจในภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ และสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การเขียนเชิงสร้างสรรค์

1. ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

มีผู้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้หลากหลาย ดังที่ผู้วิจัยได้นำเสนอดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ (2546 : 275) ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็นการเขียนในลักษณะริเริ่ม โดยผู้เขียนใช้จินตนาการและประสบการณ์ในการเขียน เด็กที่ฝึกฝนการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะต้องอาศัยประสบการณ์และใช้ทักษะการใช้ภาษา รวมทั้งความสามารถในการสร้างสรรค์สถานการณ์ซึ่งจะสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

ดร.ลักษณ์ มาศจรัส (2546 : 4) ให้ความหมายไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่เกิดรูปแบบใหม่ของการติดต่อสื่อสาร เกิดวัฒนธรรมและอารยธรรมใหม่ ของการติดต่อสื่อสาร และจุดประกายความคิดให้เกิดตั้งใหม่ ๆ ในทางสังคมที่มาจากการคิด ความฝันและจินตนาการ ในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ มีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับของสาธารณะ

ระหว่างนี้ นราพรทรรพ (2547 : 56) ให้ความหมายไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์

หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ด้วยภาษาเขียนที่ขัดแย้งอย่างหนาแน่นถูกต้องตามประเภทหรือเนื้อหาที่แสดงออกนั้น

สมทรง เหมวัด (2549 : 11) ให้ความหมายไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่มีรูปแบบของตนเอง มีลักษณะเปลกใหม่ไม่เหมือนใคร เป็นการประมวลความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการ โดยการถ่ายทอดประสบการณ์ของผู้เขียน แล้วนำมาสร้างเป็นผลงานที่มีลักษณะของการคิดหรือเริ่มสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ด้วยภาษาที่เหมาะสม

อัจฉรา ชีวพันธ์ (2550 : 3) ให้ความหมายไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนซึ่งมีลักษณะของความคิดหรือเริ่มสร้างสรรค์ โดยผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการ และประสบการณ์ของตนเองมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 63) ได้ให้定义 ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเขียนโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ และจินตนาการในการเขียน เช่น การเขียนเรื่องความนิทาน เรื่องสื้นนวนิยาย และบทร้อยกรอง การเขียนสร้างสรรค์ผู้เขียนจะต้องมีความคิดดี มีจินตนาการดี มีความคิดอย่างหลากหลาย สามารถนำคำมาใช้ในการเขียน ต้องใช้เทคนิคการเขียน และใช้ถ้อยคำอย่างสละสลวย

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนสื่อความรู้สึก ความคิดหรือ อารมณ์ จินตนาการและประสบการณ์ออกมาให้ผู้อ่านรับรู้ซึ่งเป็นผลงานที่เปลกใหม่ มีลักษณะไม่ลอกเดียนแบบผู้อื่น

2. ความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และการพัฒนาการของมนุษย์ ดังที่ ฐานะปานีย์ นัครบรรพ (2545 : 1) ได้กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินใจ ส่งเสริมสติปัญญา และช่วยร่างรักษาวัฒธรรมไว้

วัลลย์ มาศจรัส (2546 : 10-11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าดังนี้

1. ความสำคัญต่อชีวิต

1.1 เกิดภูมิปัญญาด้านจำนวนภาษาใหม่ ๆ สำหรับการติดต่อสื่อสารได้ทั่วโลก ทันเหตุการณ์

1.2 เกิดอาชีพใหม่ ๆ จากการใช้ภาษาเชิงสร้างสรรค์ เช่น นักโฆษณา

นักเขียน ไรมาก พิธีกร ฯลฯ

1.3 เกิดการสืบสานรากเหง้าทางวัฒนธรรม ได้แก่ การฟัง การอ่าน การพูด การเขียน ฯลฯ

2. ความสำคัญต่อบุคคล

2.1 พัฒนาสมองซึ่งขวางในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ

2.2 ทำให้เกิดภูมิปัญญา (Wisdom) ด้านต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น ภูมิปัญญาด้านภาษา ภูมิปัญญาด้านการศึกษา

3. ความสำคัญต่อสังคม

3.1 เกิดรูปแบบใหม่ในการติดต่อสื่อสารของคนในสังคม และระหว่างสังคมต่อสังคม

3.2 เกิดวัฒนธรรมและอารยธรรมใหม่ของการติดต่อสื่อสาร

3.3 จุดประกายความคิดให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในสังคมที่มาจากการคิด ความฝัน และจินตนาการในรูปแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์

นอกจากนี้ วนิช จันทร์วิมิต (2549 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะพื้นฐานที่ช่วยให้เด็กได้ กล้าแสดงออกในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการและประสบการณ์ โดย เชื่อมโยงลำดับความคิดให้เป็นถ้อยคำที่流利 สามารถเขียนได้หลายมุม แบลก และไม่จำกัด แบบใด เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้เข้าใจตรงกับผู้เขียนต้องการ และได้ผลงานที่แปลกใหม่ ไม่เหมือนใคร การเขียนเชิงสร้างสรรค์ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงและปัญหาเปลกใหม่ซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลาได้อีก การที่จะดำรงชีวิตหรือ ปรับตัวให้อู่ในสภาพของสังคมลักษณะนี้ ให้จะต้องอาศัยทักษะที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ และความ กล้าแสดงออกในด้านความคิดให้มากขึ้นโดยลำดับ การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งที่จะ ช่วยให้ผู้เขียนได้สะท้อนความคิดของตนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และยังได้ใช้ จินตนาการ ประสบการณ์ ความรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้เขียน เสนอแนวคิดในการแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ นอกจากจะทำให้ผู้เขียนเชิงสร้างสรรค์มีโอกาสได้แสดงออก ได้ปรับตัวเข้ากับ สภาพแวดล้อม ได้แล้ว ยังสามารถช่วยให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินและนำความคิดไป สถานต่อเพื่อพัฒนาสังคมให้มีความทันสมัย และคือว่าที่เป็นอยู่ต่อไปได้อีกด้วย

จากการศึกษาความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะเห็นได้ว่า การเขียน เชิงสร้างสรรค์จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของผู้เขียน ช่วยให้ผู้เขียนสามารถเลือก ใช้ถ้อยคำ คำนวน วัด เย็บแสดงความรู้สึกนึกคิด ทำให้ผู้เขียนมีความเพลิดเพลินในการเขียน

มีความภาคภูมิใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก และช่วยให้ครูรู้จักเข้าใจเด็กมากขึ้น

3. ความผูกพันหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนแต่ละอย่างมีจุดมุ่งหมายของเขียนที่แตกต่างกันออกไป สำหรับการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนไว้ ดังนี้

กรรณิการ์ พวงเกณ์ (2532 : 34) ได้กล่าวถึงความผูกพันหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่าดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้รู้จักระยะความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมาในทางสร้างสรรค์ และเข้าใจแนวคิดผู้อื่น

2. เพื่อให้เข้าใจ เห็นคุณค่า และชื่นชมศิลปะ วรรณคดี ดนตรี ตลอดจนกิจกรรมทางวัฒนธรรม สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนี้ ๆ ได้

3. เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์และทางสังคม

4. ควรจะต้องส่งเสริมการสังเกต การสร้างเรื่อง และการเขียนที่ชัดเจนเป็นรายบุคคลด้วยการแสดงออกความเห็นและชมเชยส่วนที่ดี

5. เด็กจะได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ จากสิ่งที่ครูให้บนกระดานดำ

6. ประสบการณ์ที่ได้จากการอภิปรายร่วมกันจะช่วยพัฒนาทักษะในการเขียน ได้มากกว่าการให้เขียนแต่เพียงอย่างเดียว

วรรณพร กิริมยื่น (กิติสารัตน์ คำขาว. 2553 : 36–37 ; อ้างอิงมาจาก วรรณพร กิริมยื่น. 2544 : 3) ได้กล่าวถึงความผูกพันหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่าดังนี้

1. เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทักษะการใช้ภาษาเขียนเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กอย่างเสรี

2. เพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา และกระตุ้นให้มีความสนใจงานวรรณศิลป์

3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กที่มีพื้นฐานทางภาษาอยู่แล้ว และมีความสนใจการใช้ภาษาให้มีโอกาสได้อย่างกว้างขวาง

สรุปได้ว่า ความผูกพันหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ เพื่อให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดอย่างเสรี ส่งเสริมให้เด็กได้สร้างสรรค์ผลงานทางวรรณคดี มีพัฒนาความสามารถทางภาษา มีเจตคติที่ดีต่อภาษาไทย พัฒนาบุคลิกภาพและให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง

4. องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังต่อไปนี้

กรรณิการ์ พวงเกณ์ (2532 : 33) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. มีจินตนาการหรือความคิดคำนึง กือ ผู้เขียนจะต้องสร้างจินตนาการโดยการคัดเลือกความคิดต่าง ๆ เหล่านั้น ให้เกิดภาพในใจของผู้อ่านให้ได้ จะช่วยให้ผู้อ่านได้รับและความรู้สึกถ้อยตามเป็นอันหนึ่งเดียวกับผู้เขียน

2. สำนวนภาษาวดี กือ ผู้เขียนจะต้องเลือกเพื่อ พลิกแพลงถ้อยคำและรูปประโยคให้สละสลวย น่าฟังน่าอ่าน มีท่วงทำนองในการเขียนดี ไม่มีลักษณะกระทบกระเทือนเสียดสีผู้ใดผู้หนึ่ง

3. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา กือ นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้ว ควรให้ผู้อ่านเกิดคุณธรรมขึ้นในตน มีความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดความเรื่องปัญญา และเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

วีໄລ ทองแท่ง (2549 : ออนไลน์) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดคำนึงดี กือ จินตนาการที่ผู้เขียนเลือกสรรขึ้นมาแล้วใช้ภาษาทำให้เกิดภาพขึ้นในใจของผู้อ่านให้ชัดเจน ในขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้อ่านได้รับสารจากภาษาและเกิดอารมณ์ความรู้สึกถ้อยตามไปด้วย

2. ถ้อยคำสำนวนภาษาดี กือ ผู้เขียนจะต้องพิถีพิถันเลือกสรรถ้อยคำมาเรียบเรียงให้ไพเราะสละสลวย หวานอ่าน หวานฟัง มีท่วงทำนองการเขียนดี

3. ให้คุณค่า กือ ให้คุณค่าทางสติปัญญาและจิตใจ โดยปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเปลี่ยนแปลงความคิดไปในทางที่ดี ให้ความรู้ความคิดเกิดขึ้นในจิตใจของผู้อ่าน อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

อัจฉรา ชีวพันธ์ (2548 : 5-8) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ดังนี้

1. ครูมีบุคลิกที่สร้างสรรค์ เนื่องจากครูอยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนตลอดเวลา จึงเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อจูงใจและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ซึ่งได้แก่ จัดหากิจกรรมเร้าใจใหม่ ๆ การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกด้านต่าง ๆ การรับฟังความคิดเห็นของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การใช้คำน้ำให้เกิดคำตอบหลายคน ๆ อย่าง การกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น

การชุมชนและให้กำลังใจ การมีประชาธิปไตยในการสอน การจัดบรรยายให้ชูงใจ

2. การจัดบรรยายในการเรียนที่ชูงใจให้เด็กรักการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ครูทำได้โดยไม่ให้บรรยายในการทำงานเครื่องเครียดเกินไป เพื่อเด็กจะได้ทำงานด้วยความสนับสนุนใจ

3. เริ่มจากสิ่งใกล้ตัว การเขียนจากสิ่งที่ใกล้ตัวเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพราะช่วยเร้าความสนใจของเด็กให้อบายนเขียน อย่างเล่า ในสิ่งที่เขามีประสบการณ์ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะเขียนงานต่าง ๆ อย่างสนับสนุนใจ สิ่งใกล้ตัวที่จะนำมาใช้อาจเป็นเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เริ่มจากครอบครัว โรงเรียน หรือ สถานที่ต่าง ๆ

4. ข้ามๆให้มีความคิดที่แตกต่าง ผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะต้องมีบุคลิกที่ผันไว้ที่จะรับรู้ปัญหาต่าง ๆ สามารถมองเห็นปัญหา มีความว่องไวที่จะแสดงความคิดใหม่ ๆ ตลอดจนรู้จักการหาทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ลักษณะของการคิดสร้างสรรค์จะต้องมีลักษณะดังนี้

4.1 คิดได้คล่อง (Fluency) เป็นความสามารถของสมองในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว เมื่อพบปัญหาต่าง ๆ

4.2 ต้องยืดหยุ่นความคิด (Flexibility) ความสามารถในการคิดหาคำตอบต่าง ๆ โดยพิจารณาหลายทิศทาง หลายคำตอบ

4.3 รู้จักประดิษฐ์ริเริ่ม (Originality) ความสามารถของการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในลักษณะที่บุคคลนั้นมีความคิดริเริ่ม สามารถพับแนวทางใหม่ ๆ ซึ่งไม่ซ้ำกับผู้อื่น ทำให้เกิดการค้นพบหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ขึ้น

5. สนุกในการเขียน ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนอย่างมีชีวิตชีวา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย เพื่อให้ผู้เรียนสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดและประสบการณ์ต่าง ๆ ของเข้าได้อย่างเต็มที่ ช่วยให้เกิดแรงบันดาลใจในการเขียน

6. ฝึกผู้เรียนให้เกิดทักษะ ผู้ที่ไม่มีพัฒนาการในการเขียนก็สามารถแสวงหาความสำเร็จที่จะเขียนได้ ถ้าผู้นั้นมีแนวทางในการปฏิบัติให้ถูกต้องในการนำเสนอหลักเกณฑ์ในการเขียนมาใช้ให้ถูกทาง ตลอดจนหมั่นฝึกฝนตนเองให้เกิดความชำนาญ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของ การเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นต้องมีการใช้จินตนาการ ซึ่งประกอบด้วย ความจริงใจ อารมณ์ ความคิดริเริ่ม และการสร้างประสบการณ์ของผู้เขียน ผ่านไปยังผู้อ่าน โดยให้รับรู้ได้ถึงสิ่งที่เราต้องการสื่อให้รับรู้ โดยผลงานนั้นต้องให้คุณค่าทาง

จิตใจและสติปัญญา มาจากตัวผู้เขียนเองมิใช่การลอกเดียนแบบผู้ใด

5. แนวทางการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเขียนซึ่งมีลักษณะของการคิดหรือเริ่ม โดยที่ผู้เขียน จะต้องใช้จินตนาการและประสบการณ์มาชื่อมโยงความคิดในการเขียน ได้มีผู้เสนอแนะ แนวทางในการสอนที่กระตุ้นให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

บันลือ พฤกษะวัน (2533 : 7–8) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ดีควรมี แนวทางส่งเสริมการเขียน ดังนี้

1. ครูต้องสร้างบรรยากาศโดยเป็นผู้ที่รักและเมตตา มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด กับเด็ก เข้าใจและเห็นอกเห็นใจเด็ก ยกย่องชมเชยให้มากและงดเว้นการทำหน้าที่ ไม่ต้องบังคับเด็กให้เขียน
2. ให้อิสระในการทำงานแก่เด็กที่จะทำ จะคิด และรู้จักการยืดหยุ่นทั้งการใช้เวลาและระเบียบ
3. ส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์จากการศึกษาสภาพแวดล้อม และ ให้มีวัสดุการอ่าน หนังสือหลายประเภทให้เลือกอ่านอย่างอิสระเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์เด็ก
4. จากการส่งเสริมการอ่าน การประดิษฐ์คิณวัสดุ และประสบการณ์ทั้งหลาย ควรให้มีโอกาสการแลกเปลี่ยนโดยการเล่า รายงาน อภิปราย และสรุปผลโดยนักเรียนเอง เช่นฯ

5. กระตุ้น ชี้แนะให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น สร้างความเปลี่ยนใหม่ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนุกสนานเพลิดเพลินอยู่เสมอและส่งเสริมการแสดงออกอย่าง กว้างขวาง

วิภาฤดี วิภาวน (2545 : 24) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในระดับประถมศึกษา ว่าจะต้องเริ่มเรียงลำดับจากง่ายไปเรื่อย ๆ ค่อยเป็นค่อยไป และได้เสนอวิธีสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามลำดับ ดังนี้

1. การสร้างคำ
 - 1.1 การสร้างคำจากการประสมอักษร
 - 1.2 การสร้างคำจากการประสมคำ
 - 1.3 การสร้างคำจากกรูปภาพ
2. การสร้างคำจากประโยค
 - 2.1 การสร้างประโยคจากการประสมอักษร
 - 2.2 การสร้างประโยคจากการประสมคำและรูปภาพ
 - 2.3 การสร้างประโยคในรูปแบบต่าง ๆ

3. การเขียนข้อความ

3.1 การเขียนคำขวัญ

3.2 การเขียนคำโฆษณา

3.3 การเขียนแสดงความรู้สึก

3.4 การเขียนแสดงความคิดเห็น

4. การเขียนความเรียง

4.1 การเขียนเรื่องโดยใช้คำและรูปภาพ

4.2 การเขียนความต้องการ

4.3 การเขียนนิทานตามจินตนาการ

4.4 การเขียนเรื่องในรูปแบบต่าง ๆ

อัจฉรา ชีวพันธ์ (2550 : 7-8) กล่าวว่า ครุภาระงานแนวทางในการสอนเขียน

เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย

1. กรณีบุคลิกที่สร้างสรรค์ ลักษณะของครุที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้นจะต้องปฏิบัติ ดังนี้

1.1 จัดหากิจกรรมเร้าใจใหม่ ๆ

1.2 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกด้านต่าง ๆ

1.3 รับฟังความคิดเห็นของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

1.4 ใช้คำนำหน้าให้เกิดคำตอบหลาย ๆ อย่าง

1.5 กระตุนให้แสดงความคิดเห็น

1.6 ชูเชียร์และให้กำลังใจ

1.7 มีประชาธิปไตยในการสอน

2. จัดบรรยากาศให้สูงใจ ครุทำได้โดยไม่ให้บรรยายในการทำงานไม่เคร่งเครียดเกินไป เพื่อเด็กจะได้ทำงานด้วยความสนุกใจ เช่น แบบฝึกหัดที่ใช้ครรภ์มีลักษณะจูงใจ ให้อياกทำ ไม่มากจนน่าเบื่อหน่าย กิจกรรมที่ใช้ครรภ์ให้เกิดความสนุกสนานอย่างที่จะเรียน

3. เริ่มจากลีบ ก้าส์ตัว นับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่งในการสอนเขียนอย่าง

สร้างสรรค์ เพราะจะช่วยเร้าความสนใจของเด็กให้อياกเขียน อยากรถูกในสิ่งที่เขามีประสบการณ์ อยู่ด้วยตัวของเขาร่อง ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะเขียนงานต่าง ๆ อย่างสนุกใจสิ่ง ก้าส์ตัวเด็กที่จะนำมาเขียนอาจเป็นเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เริ่มจากในครอบครัว โรงเรียน หรือสถานที่ต่าง ๆ ที่เขามีประสบการณ์ผ่านมา ตัวอย่างเช่น การเขียนถ่าเรื่องของตน การเขียนบันทึกประจำวัน การแต่งคำประพันธ์เรื่องที่ตนสนใจ การเขียนจดหมายถ่าเรื่องที่อياกถ่าสู่เพื่อน ๆ พง

4. ยั่งยืนให้มีความคิดแตกต่าง ในการจัดกิจกรรมสำหรับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถใช้ความคิดพิจารณาได้จริง อิสระ ด้วยความคิดcriเริ่มของตน สามารถเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้หลายทาง

5. สนับสนานในการเขียน ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีชีวิต ชีวาวาโดยคำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย เพื่อให้ผู้เรียนสนับสนาน ไม่เบื่อหน่าย นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดและประสบการณ์ ต่าง ๆ ของเข้าอย่างเต็มที่ จะช่วยให้เกิดแรงบันดาลใจรักในการเขียน

6. ฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ทั้งนี้เนื่องจากการเขียนเป็นทักษะของการส่งภาษา ซึ่งจะต้องอาศัยการฝึกฝนบ่อย ๆ พยายามปรับปรุงข้อบกพร่องให้ดีขึ้น ก็จะช่วยให้ผู้นั้นพัฒนา ในการเขียนได้ สิ่งที่เพิ่งปฏิบัติเพื่อฝึกฝนให้เกิดทักษะในการเขียน มีดังนี้

6.1 ฝึกตนให้เป็นผู้ที่รักการค้นคว้าหาความรู้จากการอ่านหนังสือหรือ การฟังสิ่งต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เขียนมีข้อมูลหรือวัตถุคิบทางด้านเนื้อหาสาระความรู้ต่าง ๆ อย่าง กว้างขวางที่จะสามารถนำมาใช้อ้างอิงหรือนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินความคิดและเนื้อความ ในการเขียนเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

6.2 ฝึกฝนตนเองให้รู้จักการใช้ความคิดพิจารณาได้จริง เมื่อได้อ่านหรือ ได้ฟังสิ่งใด ๆ มาแล้ว เพื่อให้เกิดความคิดแตกต่าง สามารถหาแนวทางในการสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น

6.3 ฝึกฝนตนเองให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการเขียนสิ่งต่าง ๆ โดย ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งใด ๆ ทั้งนี้ผู้เขียนจะต้องมีเนื้อหาสาระต่าง ๆ อย่างพรั่งพร้อม มีการศึกษา ค้นคว้าเป็นอย่างดี ที่จะสามารถใช้อ้างอิงได้อย่างถูกต้อง

6.4 ฝึกฝนตนเองให้มีความตั้งใจจริงที่จะเขียนสิ่งต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพราะการฝึกบ่อย ๆ จะช่วยให้การเขียนมีพัฒนาการขึ้น

6.5 ฝึกฝนตนเองให้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น เพื่อนำ ข้อติชมมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขผลงานการเขียนในครั้งต่อไป

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์นี้นั้นต้อง อาศัยการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นที่ครูจะต้องเห็นความ สำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ครูต้องสร้างบรรยากาศและจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สร้างความคุ้นเคย ความเป็นกันเองกับเด็ก จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน การคิดและการเขียนอย่างอิสระ

6. ปัจจัยสำคัญในการสอนເພື່ອເປົ້າໃຈສ່ວນສະບັບ

ການທີ່ຈະເປົ້າໃຈສ່ວນສະບັບໄດ້ດີຂຶ້ນອູ່ກັບປັດຈຸບາຍປະກາດ ດັ່ງທີ່ມີຜູ້ເສັນອແນະ
ໄວ້ດັ່ງນີ້

ກຣະນິກາຣ໌ ພວງເກຍມ (2532 : 34–35) ກລ່າວຄົງປັດຈຸບາຍທີ່ຈະຫ່າຍໃຫ້ເປົ້າໃຈໄດ້ດີໄວ້
ຫລາຍປະກາດ ດັ່ງນີ້

1. ບຽນຄາດແລະສຕານກາຮົມ ເຊິ່ງຈະຕ້ອງຮູ້ສຶກສນາຍໃຈ ຮູ້ສຶກອັນຈຸນໃຈ ເປັນຕົວ
ຂອງຕົວເອງ ມີຄວາມສັນພັນຮ່ອນດີກັບເພື່ອນແລະຄຽງ ຕ້ອງເປີດ ໂອກາສໃຫ້ເດີກໄດ້ແສດງຄວາມຄົດ ໂດຍ
ອີສະຮະ

2. ປະສບກາຮົມ ເຊິ່ງຈະເປັນຕ້ອງມີຄວາມຮູ້ຄວາມເຫົ້າໃຈ ຈາກປະສບກາຮົມ
ໂດຍຕຽບທີ່ຕົນໄດ້ຮັບ ດັ່ງນີ້ ໃນການເຮັດວຽກສ່ວນສະບັບຄວາມສັນໃຈໃຫ້ກັບເດີກແລະມືອຸປະກຮົມຢ່າງ
ພຽ້ນເພື່ອຍງ

3. ຄວາມເອົາໃຈໄສ່ຂອງຄຽງ ຄຽງວຽກປະລຸກຝຶກຄວາມຂ່າງສັງເກດ ຄວາມມ້ຳຄ່ຽງ
ແລະຄວາມສຳຄັງຕ່າງ ຈາ ໃນຫົວຕປະຈຳວັນໄວ້ໃນຕົວເອງໃຫ້ໄດ້ມາກທີ່ສຸດ ຈະໄດ້ເປັນຜູ້ທີ່ມີອຸປະກຮົມ
ອະໄໄໄໄດ້ແຈ່ມແຈ້ງ ມີຫົວຕປີໃຈ ນອກຈາກນັ້ນກວຽບວິທີຕ່ອນນັກເຮັດວຽກ ດັ່ງນີ້

3.1 ຕ້ອງເຮົາໃຫ້ນັກເຮັດວຽກຄົດຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະເປົ້າໃຈ ໂດຍການໃຊ້ອຸປະກຮົມ
ຫຼືເຮື່ອງຮາວຕ່າງ ຈາ

3.2 ໃຫ້ຮ່າງຍ່າງຫຍານ ຈາ ໃຫ້ເຕີຣີຈົ່ງໜຶ່ງກ່ອນໃນຫ້ອງເຮັດວຽກ

3.3 ໃຫ້ນັກເຮັດວຽກແກ້ໄຂຂົ້ນພົບພະນັກງານ ແລ້ວເປົ້າໃຈພົມເຕີມໃໝ່ ຜົ່ງເປັນກວັດພລ
ຕ້ວຍຕົນເອງ

3.4 ໃຫ້ນັກເຮັດວຽກທີ່ຫັ້ນຫ່ວຍປະເມີນການເປົ້າໃຈນັ້ນ

3.5 ຄຽງເປັນຜູ້ປະເມີນພລງານເອງ ແລະ ໃຫ້ນັກເຮັດວຽກແກ້ໄຂໃໝ່

3.6 ອ່ານນິກາຕາ ໂຄດ ໃຫ້ເດີກຝຶກມາກ ຈາ ເພື່ອຄວາມສຸກສານ ທາກເດີກໄດ້ມີ
ສ່ວນຮ່ວມບ້າງ ເຫັນ ຫ້າຍກັນທີ່ຂໍ້ອ່າງເຫັນ ຫ້າຍກັນເລົາຈະທຳໃຫ້ສຸກສານເຢື່ງຂຶ້ນ

3.7 ສົ່ງເສັ່ນໃຫ້ເດີກເປົ້າໃຈນັ້ນ ໃຫ້ລອງເປົ້າໃຈໜຶ່ງແປລກ ຈາ ໃໝ່ ຈາ ອູ່ເສັນອ

3.8 ຫ້າຍໃຫ້ກຳລັງໃຈ ໂດຍບໍ່ຍ່ອງໝ່າຍເປົ້າໃຈມີເຫັນສົມຄວາ ແຕ່ໄມ່ແສດງ
ມາກເກີນໄປຈົນທຳໃຫ້ເດີກໄມ່ພາຍານທຳໃຫ້ດີເຈັ້ງຂຶ້ນກວ່າເດີມ

3.9 ໄນ່ມັກກັບໃຫ້ເດີກເປົ້າໃຈ ຄ້າເດີກໄມ່ອໝາກເປົ້າໃຈ ອາຈໃຫ້ເລົາເຮື່ອງປະກອບກາພ
ແກນກີໄດ້

ກຣມວິชาກາ (2546 : 316) ກລ່າວຄົງປັດຈຸບາຍທີ່ຈະຫ່າຍໃຫ້ເປົ້າໃຈໄດ້ຫລາຍປະກາດ ດັ່ງນີ້

1. ຄວາມຮັກແລະຄວາມສັນໃຈ ກນທີ່ຈະເປົ້າໃຈໄດ້ຕ້ອງມີຄວາມຮັກແລະຄວາມສັນໃຈ

ที่จะเขียน ไม่ย่อห้อที่จะแก้ ให้เวลาในการเขียน ปัจจัยข้อนี้เป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการเขียนอย่างยิ่ง

2. การอ่านและฟังมาก ความพยายามที่จะอ่านและฟังความคิดของคนอื่น จะช่วยให้ผู้เขียนมีความคิดกว้างขวางและมีข้อมูลที่พอจะเขียนได้ โดยเฉพาะการอ่านจะช่วยให้ผู้เขียนได้แนวทางการเรียนรู้ความคิด การใช้สำนวนภาษา การเลือกคำหรือหลักฐานประกอบการอ้างอิงหรือการดำเนินเรื่องใหม่ให้น่าสนใจตามติดตาม

3. การเก็บบันทึกข้อมูล นักเขียนที่ดีต้องหัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ไว้ รักษาบันทึก ถ่ายสำเนาหรือเก็บเอกสารดี ๆ เพราะการนำการเขียนที่ดีมาอ้างอิงจะทำให้ข้อเขียนของตนมีน้ำหนัก มีความกระจ่าง ชัดเจน น่าสนใจมากขึ้น

4. การสังเกตและจำจำ การเป็นคนช่างสังเกตจะช่วยให้ผู้เขียนเป็นคนละเอียดอ่อน เข้าใจสีออกสาระและคำนำมายเขียนให้น่าสนใจมากขึ้น เช่น สังเกตว่าข้อใดเขียนอ่านแล้วเข้าใจง่าย ประทับใจ ซึ่งชนในตัวผู้เขียน กับพยายามสังเกตและจำจำแนวทางการเขียนนั้นนำมาพัฒนาเป็นลักษณะการเขียนของตน

5. การฝึกการเขียนบ่อย ๆ จะทำให้ผู้ฝึกเขียนเกิดความชำนาญในการคิดการเรียนรู้เรียงสรระ ถ้อยคำสำนวน และความพยายามที่จะตรวจสอบภาษาที่ใช้ในกรณีที่ไม่แน่ใจว่าจะใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมสมหรือไม่

6. นิสัยรักการห่องเที่ยว คนที่ห่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ ย่อมมีประสบการณ์มาก ได้เห็นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ทำให้เกิดความประทับใจ มีข้อมูลพอที่จะเขียนบรรยาย

7. ความมีมนุษยสัมพันธ์ดี การมีไมตรีจิต และความสัมพันธ์อันดีกับคนอื่น ๆ ที่ต่างฐานะต่างความคิด ต่างประเพณีวัฒนธรรมกัน ทำให้ผู้นี้เข้าใจโลก เข้าใจคนได้เห็นสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นบทเรียน ข้อคิด หรือเตือนใจ ทำให้สามารถนำเหตุการณ์การติดต่อของมนุษย์มาเป็นข้อมูลในการเขียนได้

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ แบ่งได้ 2 ด้าน คือ ด้านตัวเด็ก เด็กจะต้องมีความพร้อมทั้งด้านร่างกายสติปัญญาและสภาพแวดล้อม หรือการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสม ด้านตัวครู ครูจะต้องมีบุคลิกภาพที่ดี มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง ชัดเจน และสามารถจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับบุคคลภาวะของนักเรียน

7. การวัดและการประเมินทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเรียนรู้เรียงคำ กลุ่มคำ และประโยคให้ต่อเนื่อง สัมพันธ์กันเป็นผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ แต่ละชิ้นมีคุณค่าแตกต่างกันออกไป

ดังนั้น การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงควรมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน เที่ยงตรง และกรอบคุณไปทุก ๆ ด้าน

บรรณิการ พวงเกย์ (2532 : 148–159) กล่าวถึงการวัดพฤติกรรมการเขียน เชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า ต้องวัดในหลาย ๆ ด้าน เพื่อถู่ว่าผู้เขียนมีคุณลักษณะที่แสดงออกโดย การเขียนมีคุณภาพ ลำดับเนื้อเรื่องได้ดีหรือไม่ ลำดับเนื้อเรื่องเป็นไปตามที่ตั้งคุณประสงค์ไว้ หรือไม่ โดยอาจใช้ข้อสอบอัดนี้ แลตรวจสอบให้คะแนนด้วยวิธีจัดอันดับคุณภาพ เช่น กำหนด เรื่องมาให้เขียนเรื่องจากภาพ พร้อมทั้งนักออกแบบที่ในการตอบและให้คะแนนไว้ด้วย แล้ววิเคราะห์คะแนนโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพตามความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา การเรียนเรียงความคิด ความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2544 : 36–38) ได้กล่าวถึงการวัดผล ด้านทักษะการปฏิบัติงานการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่าเพื่อให้การให้คะแนนมีความเป็นปัจจัยที่สุด จึงเลือกการกำหนดคุณภาพของงานเป็นข้อความที่เฉพาะเจาะจง ชัดติดกับเนื้อหาที่ต้องการวัด (Specific Scoring Rubrics) และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแยกตามแต่ละองค์ประกอบอย่างย่อย แล้วสรุปเป็นคะแนนรวมที่หลัง (Analysis Rubrics) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์

รายการ	เกณฑ์การพิจารณา	คะแนน (10)
1. การตั้งชื่อเรื่อง	1. ตั้งชื่อเรื่องได้เหมาะสมสอดคล้องกับเรื่องที่เขียน (1 คะแนน) 2. ไม่ได้ตั้งชื่อเรื่อง หรือตั้งชื่อเรื่องไม่สอดคล้องกับ เรื่องที่เขียน (0 คะแนน)	
2. การสื่อความ/ ลำดับความคิด	1. เขียนได้ใจความ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับภาพ และชื่อเรื่อง ถ่ายทอดความคิดได้เป็นเอกภาพ เรียงลำดับความคิดได้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน (4 คะแนน) 2. เขียนได้ใจความ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับภาพ และชื่อเรื่อง ถ่ายทอดความคิดได้เป็นเอกภาพ เรียงลำดับความคิดสับสนบางตอน (3 คะแนน) 3. เขียนได้ใจความ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับภาพ และชื่อเรื่อง เรียงลำดับความคิดได้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน	

รายการ	เกณฑ์การพิจารณา	คะแนน (10)
3. การแสดงความคิด	<p>แต่ถ่ายทอดความคิดไม่เป็นเอกภาพ (2 คะแนน)</p> <p>4. เขียนได้ใจความ มีความสัมพันธ์กับภาพและชื่อเรื่อง ถ่ายทอดความคิดไม่เป็นเอกภาพ เรียงลำดับความคิด สับสน แต่สามารถเข้าใจได้ (1 คะแนน)</p> <p>5. เขียนไม่ได้ใจความ หรือใจความไม่สอดคล้อง สัมพันธ์กับภาพและชื่อเรื่อง (0 คะแนน)</p> <p>1. มีความคิดแปลกใหม่ในเชิงบวก นำเสนอเรื่องได้ น่าสนใจ สอดแทรกคุณธรรม ข้อคิดข้อปฏิบัติและ 2. มีความคิดแปลกใหม่ในเชิงบวก แต่การนำเสนอเรื่อง ไม่น่าสนใจ ไม่สอดแทรกคุณธรรม (2 คะแนน)</p> <p>3. มีความคิดแปลกใหม่ในเชิงบวก แต่การนำเสนอเรื่อง ไม่น่าสนใจ ไม่สอดแทรกคุณธรรม ข้อคิดข้อปฏิบัติ คติสอนใจ (1 คะแนน)</p> <p>4. ไม่มีความคิดแปลกใหม่ในเชิงบวก หรือมีความคิด แปลกใหม่ในทางลบ (0 คะแนน)</p>	
4. การใช้ภาษา	<p>1. ใช้ถ้อยคำสำนวนถูกต้อง ไม่ฟุ่มเฟือย และเขียน สะกดคำได้ถูกต้อง (2 คะแนน)</p> <p>2. ใช้ถ้อยคำสำนวนถูกต้องเหมาะสม อาจมีคำฟุ่มเฟือย บางแห่ง และเขียนสะกดคำผิดไม่เกิน 5 คำ (1 คะแนน)</p> <p>3. ใช้ถ้อยคำสำนวนไม่เหมาะสม มีคำฟุ่มเฟือยและ เขียนสะกดคำผิดตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป (0 คะแนน)</p>	

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

การสรุปผลการประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ พิจารณา

4 ระดับ ดังนี้

ได้คะแนน 0–4 คะแนน ได้ระดับ 0 หมายถึง ปรับปรุง

ได้คะแนน 5–6 คะแนน ได้ระดับ 1 หมายถึง พ่อใช้

ได้คะแนน 7 คะแนน ได้ระดับ 2 หมายถึง ดี

ได้คะแนน 8–10 คะแนน ได้ระดับ 3 หมายถึง ดีมาก

กรมวิชาการ (กิติยารัตน์ คำขาว. 2553 : 42–43 ; สำนักงานจาก กรมวิชาการ. 2535 : 51) กล่าวถึงเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยตัดแบ่งมาจากเกณฑ์ การให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของ Torrance ดังนี้ ในแต่ละกิจกรรมตรวจให้คะแนน 3 ด้าน คือ

1. ความคิดคล่อง ให้พิจารณาจากคำตอบที่เป็นไปตามเงื่อนไขของคำถาม โดยให้คะแนนคำตอบคละ 1 คะแนน ตามปริมาณคำตอบที่ไม่ซ้ำกัน
2. ความคิดยืดหยุ่น ให้พิจารณาคำตอบที่ไม่ได้อยู่ในทิศทางเดียวกัน หรือ คำตอบที่อยู่ในประเภทที่แตกต่างกัน โดยให้คะแนนเป็นกบุ่นหรือประเภทคละ 1 คะแนน
3. ความคิดริเริ่ม ให้พิจารณาจากสัดส่วนของความถี่ของคำตอบของนักเรียน ทั้งหมดตามวิธีการของ Cropley คำตอบใดที่ถูกตัวอย่างซ้ำกันมาก ๆ ก็ให้คะแนนน้อยหรือ ไม่ได้เลย ถ้ายิ่งตอบซ้ำกับคนอื่นน้อยหรือไม่ซ้ำกับคนอื่นเลยก็จะได้คะแนนมากขึ้น เกณฑ์การ ให้คะแนนยึดหลัก ดังนี้

คำตอบซ้ำ 12%	ปั้นไป	ให้	0	คะแนน
คำตอบซ้ำ 6–11%	ปั้นไป	ให้	1	คะแนน
คำตอบซ้ำ 3–5%	ปั้นไป	ให้	2	คะแนน
คำตอบซ้ำ 2%	ปั้นไป	ให้	3	คะแนน
คำตอบซ้ำ 1%	ปั้นไป	ให้	4	คะแนน

คะแนนความคิดสร้างสรรค์หาได้จากผลบวกของคะแนนคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ในแต่ละกิจกรรมรวมกัน เป็นผลบวกของคะแนนความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนแต่ละคน

4. คะแนนความคิดละเอียดลออ ให้พิจารณาจากความสามารถในการนำคำ นาเขียนเป็นเรื่องราวแปลกใหม่ น่าสนใจ และมีความยาวพอที่จะให้เรื่องได้ใจความสมบูรณ์ โดยพิจารณาจากการเขียน 语音ความคิด การเสนอเนื้อเรื่อง การใช้ภาษา เนื้อหาสาระ

วิมลรัตน์ สุนทรโจน์ (2547 : 143–145) ได้กล่าวถึงการประเมินการเขียน เชิงสร้างสรรค์ว่าควรประเมินในหัวข้อต่อไปนี้

1. ให้ความคิดแปลกใหม่ หมายถึง ความคิดที่ไม่ซ้ำแบบหรือไม่ได้ลอกเลียน ผู้อื่น เป็นความคิดของผู้เขียนเอง หรือตัดแบ่งมาอย่างแยกสายค่ายคู่ยุนบีญญาของตน
2. ใช้ภาษากราชบัน ทั้งนี้ต้องเป็นการใช้ภาษาที่ไม่ผิดแปลกไปจากระเบียนซึ่ง เป็นที่ยอมรับกัน
3. สามารถเร้าความรู้สึกของผู้อ่าน อาจเป็นความขบขัน ความบีบตึงใจ

ความอาลัย ฯลฯ อ่ายองนึงอ่าย่ำได หรือหลายอ่าย่ำรวมกันก็ได

4. เป็นประโยชน์โดยตรงหรือโดยอ้อม เช่น ให้ข้อคิดเป็นคติในการดำรงชีวิต ซึ่งให้เห็นคุณไทย แนะนำให้คนรู้จักสังเกต พิจารณาจากสิ่งต่าง ๆ โดยแยกภายนอก ทำให้เกิดจินตนาการในทางที่ดีงาม หรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจในลักษณะของนันหนากา

ประสิทธิ์ กะพย์กlossen (2548 : 4) ได้เสนอแนะวิธีประเมินผลงานเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า ข้อที่ควรพิจารณาเวลาตรวจแก้ไขงานเขียนและหลักการให้คะแนนนั้นจะต้องพิจารณาดูทุกอย่างทุกมุมท่าที่จะทำได้อ่ายเฉพาะเจาะจง พิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียวและควรพิจารณาในข้อต่อไปนี้ คือ

1. เนื้อร้อง ควรพิจารณาแนวคิดหรือแนวเรื่อง การจัดระเบียบความคิด การอ้างเหตุผล การขยายความและความแจ่มแจ้งชัดเจน

2. การใช้ภาษา ควรพิจารณาระดับของภาษาที่ใช้ไว้ถูกต้องตามกาลเทศะและลักษณะของเรื่อง พิจารณาการใช้คำ ประโยชน์ การเขียนย่อหน้า การเว้นวรรคตอน การใช้สำนวนโวหาร คำพังเพย ถูกปฏิเสธต่าง ๆ

3. รูปแบบ ควรพิจารณาเฉพาะการเขียนที่มีแพนแน่นอนว่าทำได้ทุกรูปแบบ การเขียนชนิดนั้น ๆ หรือไม่ เช่น เรียงความ บทกวานิพัฒนา

4. กลไกประกอบการเขียนอื่น ๆ ได้แก่ สะกดการันต์ ลายมือ ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

สรุปได้ว่า การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์และความเที่ยงธรรม ครอบคลุมถึงแนวความคิด การใช้ภาษา และองค์ประกอบอื่นที่เหมาะสมแก่เรื่องราวที่เขียน ครุต้องปรับปรุงแก้ไขการประเมินให้เหมาะสมกับเนื้อร้องก่อนนำไปใช้เพื่อให้การประเมินผลเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ได้ผลคือจริงนั้น การวิจัยครั้งนี้ใช้เกณฑ์การประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จากวิธีวัดผลและประเมินผลงานเขียน (กรมวิชาการ. 2549 : 280) คู่มือดำเนินการประเมินคุณภาพเชิงวินิจฉัย ข้อมูลพัฒนาทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปี 2543 (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. 2544 : 36–38) และกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา (อัจฉรา ชีวพันธ์. 2550 : 42–48)

การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค LT (Learning Together)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือมีหลากหลายเทคนิคไว้ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค LT (Learning Together) ซึ่งได้มีนักการศึกษา

หมายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้พอประมวลได้ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ

วินลรัตน์ สุนทรโจน์ (2549 : 45–64) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) ไว้ว่า เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแยกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่ต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ สามารถนำมาใช้กับการเรียนทุกวิชาและทุกระดับชั้น และจะมีประสิทธิผลยิ่งขึ้นกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านการแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ การคิดแบบหลากหลาย การปฏิบัติการกิจที่ซับซ้อน การเน้นคุณธรรมจริยธรรม การเสริมสร้างประชาธิปไตยในชั้นเรียน ทักษะทางสังคม การสร้างนิสัยความรับผิดชอบร่วมกัน และความร่วมมือภายในกลุ่ม มีหลายประเภท เช่น แบบติดต่อภาพ (Jigsaw I) แบบติดต่อภาพรูปแบบที่ 2 (Jigsaw II) แบบแข่งขันกัน เป็นทีม (TGT) แบบประสบความสำเร็จเป็นทีม (STAD) แบบการเรียนรู้ร่วมกัน (LT) แบบร่วมกันคิด (NHT) แบบร่วมมือกันเรียนรู้เป็นกลุ่ม (TAI) แบบลีบสวนสอนสวนเป็นกลุ่ม (GI) และเทคนิคการเรียนรู้แบบ Co-op Co-op

สุวิทย์ มนต์คำ และอรทัย มนต์คำ (2550 : 134) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเป็นลักษณะการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแยกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือเพื่อพาอาศัยชี้แจงกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตัวและส่วนรวมเพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ความสำคัญของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ

กรมวิชาการ (Rinraca จันทวัน. 2550 : 59 ; ชี้แจงจาก กรมวิชาการ. 2546 : 1–29) ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) ไว้ว่า เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียน

ลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน และสนับสนุนให้มีการช่วยเหลือกันจนบรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้อง กับแผนการพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540–2544) ที่ต้องการเปิดโอกาสให้ “ผู้เรียน ทำงานเป็นทีม” ให้มากที่สุด เพื่อพัฒนาความคิดiyuan คาดทางอารมณ์ การทำงานร่วมกันด้วย ความสุขและสร้างสรรค์” การจัดการสอนรูปแบบนี้ควรนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้มากขึ้นแทนการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกัน แสดง ความคิดเห็นร่วมกัน คิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาร่วมกัน และทำให้นักเรียนมีความเข้าใจ ในขั้นตอนการปฏิบัติกรรม การทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยเหลือกัน มีความตั้งใจ กระตือรือร้น สนใจร่วมกิจกรรม ตอบคำถามได้ตรงประเด็นขึ้น

เกื้อฤทธิ สุขปิติ (2550 : 50–55) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้ผู้เรียน มีประสบการณ์ตรงที่สอดคล้องสัมพันธ์กับชีวิตจริง มีทักษะการแสวงหาความรู้ การคิด แก้ปัญหา การแสดงออก ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ วางแผนทำงานอย่างเป็นระบบ มีความรับผิดชอบ ขยัน อดทน และซื่อสัตย์ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกันและกับครูผู้สอน ปรับปรุงพัฒนาตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น และมีความสุข การเรียนรู้จากครูซึ่งเน้นเนื้อหาเป็นหลักไม่เพียงพอสำหรับการดำเนิน ชีวิต การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่นเดียวกันกับ Soner Yavuz (2007 : 193–200) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือมุ่งให้ ผู้เรียนได้รับทัศนคติต่อสถานการณ์ เป็นการศึกษาค่าวิธีการที่เป็นธรรมชาติ ที่อาศัย สภาพแวดล้อมนำไปสู่การสร้างความรู้ ฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักสร้างสรรค์สังคมทำให้ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนเพิ่มมากขึ้น

มนัส ชาตุทอง (2550 : 167–169) กล่าวถึงการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือไว้ว่า ผู้เรียนจะได้รับความรู้จากการปฏิบัติงานกลุ่ม ผู้เรียนจะร่วมมือ ช่วยเหลือ พึ่งพา กันและกัน ในการเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกที่ทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น อธิบายความรู้ให้สมาชิกในกลุ่มฟัง และรับผิดชอบผลงานของกลุ่มร่วมกัน เป็นการพัฒนาทักษะทางวิชาการ และทักษะการอยู่ร่วมในสังคมประชาธิปไตยไปพร้อม ๆ กัน

3. หลักการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

พิศนา แรมณี (2548 : 123–124) ให้คำอธิบายไว้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ จะมีประสิทธิภาพ ถ้าสมาชิกภายในกลุ่มมองเห็นคุณค่าของการทำงานร่วมกัน และช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน โดยมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของนักเรียนในทางบวก (Positive

Interdependence) หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน โดยที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานนั้น มีการแบ่งปัน วัสดุ อุปกรณ์ ข้อมูล ต่าง ๆ ในการทำงาน ทุกคนมีบทบาทหน้าที่และประสบความสำเร็จร่วมกัน ครุผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวกได้หลายวิธี เช่น

1.1 การกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม แต่ละคนลงมือเรียน และต้องแน่ใจว่า สมาชิกคนอื่นเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน

1.2 การกำหนดรางวัลร่วมกัน ถ้าทุกคนทำได้ตามเกณฑ์ที่ครุกำหนดไว้ แต่ละคนจะได้รับคะแนน Bonus เพื่อเทิมกันทุกคน

1.3 การกำหนดให้ใช้วัสดุ อุปกรณ์ หรือสื่อการเรียนอื่น ๆ ร่วมกัน แต่ละคนจะได้วัสดุเพียง 1 ส่วนของห้องหมอด้วยที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานกลุ่ม

1.4 การกำหนดบทบาทสมาชิกในกลุ่มให้แต่ละคนมีหน้าที่ในกลุ่ม เช่น ผู้อ่าน ผู้ตรวจสอบ ผู้บันทึก ผู้ให้กำลังใจ ผู้จัดหาวัสดุ

2. การปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในระหว่างการทำงานกลุ่ม (Face to Face Primitive Interaction) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มให้ประสบความสำเร็จโดยทำกิจกรรม ต่อไปนี้

2.1 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2.2 ขอรับความรู้ให้เพื่อนในกลุ่มฟังกิจกรรมดังกล่าวจะทำให้นักเรียนได้ติดต่อกันโดยตรง เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและการให้ข้อมูลขอนกลัน ซึ่งจะทำให้เกิดลักษณะการทำงานกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

3. การตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) เป็นกิจกรรมที่เพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่าสมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานกลุ่ม ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น

3.1 คูณเพื่อน ๆ ให้ปฏิบัติตามหน้าที่

3.2 รักษาเรียบเรียงในการทำงาน และรักษาเวลา

3.3 ไม่ก้าวภายหน้าที่ของผู้อื่น

3.4 กำหนดหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในกลุ่มตามความเหมาะสม

3.5 การทดสอบรายบุคคล

3.6 ถ่วงความปากเปลาสมาชิกในกลุ่ม หรือสุ่มตรวจงานของสมาชิกในกลุ่ม

3.7 ตั้งเกตและบันทึกการทำงานของสมาชิก

3.8 กำหนดให้สมาชิก 1 คน ในกลุ่มเป็นผู้ตรวจสอบความเข้าใจของ

สมาชิกเกี่ยวกับงานกลุ่ม

4. ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence Small Group Skills) เป็นทักษะที่นักเรียนควรได้รับการฝึกก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อีก ๑ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานกลุ่มประสบความสำเร็จ เช่น

- 4.1 การทำความรู้จัก และไว้วางใจผู้อื่น
- 4.2 การสื่อสารที่ถูกต้อง และเที่ยงตรง
- 4.3 การใช้ภาษาสุภาพ หมายความกับโอกาส
- 4.4 การให้กำลังใจในการทำงานร่วมกันด้วยคำพูด หรือการแสดง

ความสนใจ

- 4.5 การยอมรับและช่วยเหลือกัน
- 4.6 การแก้ปัญหาขัดแย้ง
- 4.7 การวิจารณ์ความคิดเห็น โดยไม่วิจารณ์เจ้าของความคิด
- 4.8 การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีในการชี้แนะการทำงานกลุ่ม
- 4.9 การให้ความสำคัญ และการเอาใจใส่ต่อทุกคนเท่าเทียมกัน
- 4.10 การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
- 4.11 การแสดงความคิดเห็น และการรับฟังความคิดเห็น
- 4.12 ความสามารถในการหลีกเลี่ยงข้อขัดแย้ง

5. กระบวนการกรุ่ม (Group Process) ทุกคนที่เป็นสมาชิกจะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนของสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกทุกคนต้องมุ่งมั่นและกระตุ้นให้แต่ละคนทำหน้าที่ตามที่กำหนด ดังนี้ ครูผู้สอนต้องคงอย่างสังเกต วิเคราะห์การทำงานร่วมกัน และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้กลุ่มทำงานดีขึ้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม เช่น

- 5.1 ให้อธิบายกระบวนการกระทำการที่เป็นประโยชน์ และไม่เป็นประโยชน์
- 5.2 ให้ตัดสินว่าการกระทำการใดของกลุ่มควรรักษาไว้ และการกระทำการใดควรเลิกปฏิบัติ
- 5.3 ให้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ดีและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเพื่อนำมาวิเคราะห์ภายหลัง
- 5.4 ให้เล่าถึงเหตุการณ์ในกลุ่มปัญหาของกลุ่ม หรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของกลุ่ม

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ สมาชิกแต่ละคนต่างมีความ

สัมพันธ์และต้องเพื่อพาอาศัยกันและกันในการที่จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี และบรรลุเป้าหมายที่กำหนด ดังนี้ ครูผู้สอนจะต้องพยายามขัดกิจกรรมให้ได้ครบถ้วน 5 องค์ประกอบพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

4. บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือ

วิมลรัตน์ สุนทรโจน์ (2549 : 45–64) กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือ ดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่ม (โดยปกติประมาณ 3–6 คนต่อกลุ่ม) และถักยอกจะของกลุ่มควรเป็นกลุ่มที่คล่องแคล่วสามารถ มีทั้งผู้ที่เรียนเก่ง เรียนปานกลาง และเรียนอ่อน

2. ดูแลการจัดลักษณะการนั่งของสมาชิกกลุ่มให้ทำงานร่วมกันได้สะดวก และง่ายต่อการสังเกตและติดตามความก้าวหน้าของกลุ่ม โดยผู้สอนจะต้องศึกษาคะแนนสอบ วิชาใดวิชาหนึ่งของนักเรียน แล้วเรียงลำดับที่จากคนที่มีคะแนนสูงสุดไปหาคนที่มีคะแนนต่ำสุด แล้วจัดให้แต่ละกลุ่มนี้มีคนเก่ง ปานกลาง และอ่อนคลายทุกกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มควรจะมีทั้งเพศชายและหญิงคละกันด้วย และกลุ่มที่มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 25 คน ให้เรียงลำดับคะแนนจากคนที่ได้คะแนนสูงสุดไปหาต่ำสุดตามลำดับ แล้วจัดกลุ่มตามลำดับที่ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การจัดกลุ่มเรียงอันดับคะแนนสูงสุดไปหาต่ำสุด

ระดับความสามารถ	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	กลุ่ม 5	กลุ่ม 6
เก่ง	1	2	3	4	5	6
ปานกลาง	12	11	10	9	8	7
ปานกลาง	13	14	15	16	17	18
อ่อน	24	23	22	21	20	19
อ่อน	25					

การแบ่งกลุ่มแบบนี้จะเห็นได้ว่าทุกกลุ่มจะมีนักเรียนคละเก่ง ปานกลาง และอ่อนเหมือนกัน การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือนี้จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยนักเรียนทุกคนในกลุ่มจะมีความสนับสนุนในการพูดคุย ซักถามกัน การให้ความรู้แก่กัน คนเก่งจะเกิดความภาคภูมิใจในการให้ความรู้แก่คนปานกลาง และคนอ่อน คนปานกลางจะเรียนรู้วิธีเรียนจากคนเก่ง และทั้งคนเก่งและคนปานกลางจะช่วยคนอ่อน ซึ่งการเรียนรู้แบบนี้

จะช่วยให้คนปานกลางและคนอ่อน懦แนะนำสูงขึ้น และมีความสุขในการเรียนรู้

3. ชี้แจงกรอบกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละคนเข้าใจวิธีการและกฎเกณฑ์

การทำงาน

4. สร้างบรรยากาศที่เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกกลุ่ม

5. เป็นที่ปรึกษาของทุกกลุ่ม และอยู่ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของกลุ่มและสมาชิก

6. ยกย่องเมื่อนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ให้รางวัล คำชมเชยในลักษณะกลุ่ม

7. กำหนดค่าผู้เรียนควรทำงานร่วมกันแบบกลุ่มน้ำหนาเพียงใด
 แฟร์ยาดี (Qais Faryadi, 2007 : 1-8) กล่าวถึงแนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า ต้องช่วยให้ผู้เรียนแสดงออกด้านอารมณ์ สังคม มีปฏิสัมพันธ์ ลดพฤติกรรมที่ไม่ต้องการบางอย่างในชั้นเรียน สามารถสร้างองค์ความรู้ และบรรเทาปัจจัยการเรียนรู้ด้วยกันในห้องเรียนและต่อเนื่องไปนอกห้องเรียน และยังส่งผลให้มีอุปนิทานอารมณ์และสังคมสูงขึ้น ส่วนครุภาระเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดความคิด วางแผน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดแบ่งกลุ่มผู้เรียน ขอรับการทำงาน ติดตามงานกลุ่มและประเมินความสามารถของกลุ่ม

เอฟฟานดี ซาการีย์ และชานาตัน อิกสัน (Effandi Zakaria and Zanaton Iksan, 2007 : 35-39) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมแบบกลุ่มร่วมมือสำหรับผู้สอน การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มร่วมมือหมายความสำหรับใช้ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ ดังนี้ ผู้สอนควรตั้งกิติการสอน เช่น ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยให้ทุกคนเข้าไปร่วงไข่มากที่สุดเท่า ๆ กัน เพราะหลังจากศึกษาระบบที่ผู้สอนกำหนดให้แล้ว ผู้สอนอาจทำกิจกรรมต่อเนื่องได้อีกหลายวิธี เช่น อาจให้สมาชิกในกลุ่มจับฉลากออกแบบเป็นตัวแทนนำเสนอผลงานหรือเล่นเกมถ้านำเสนอได้ดีก็อาจทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้คะแนนดี แต่ถ้าคนอ่อนฉลาดมากได้แล้วนำเสนอได้ไม่ดีก็อาจทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเสียคะแนนได้ หรือผู้สอนอาจให้ทุกคนในกลุ่มทดสอบ แล้วนำคะแนนที่ได้มารวมกัน แล้วหารตัวบวกจำนวนสมาชิกในกลุ่ม ผลลัพธ์คือคะแนนของแต่ละคน ถ้าฝึกฝนคนอ่อนได้ดีก็จะทำให้ทุกคนได้คะแนนดีไปด้วย หรืออาจจับฉลากให้ตัวแทนออกแบบแข่งขันเกมก็ได้ ถ้าได้คนเก่งคนปานกลาง ไม่น่าจะมีปัญหา แต่ถ้าได้คนอ่อน ก็อาจทำให้แพ้ได้ถ้าฝึกฝนกันมาไม่ดี เป็นต้น และในการเก็บคะแนนหรือทดสอบเพื่อเก็บคะแนน

จริง ไม่ควรเก็บคะแนนจากกลุ่ม เพราะกระบวนการกลุ่มแบบนี้จัดไว้สำหรับฝึกฝนความรู้ เมื่อฝึกฝนจนมั่นใจว่าเด็กทุกคนมีความรู้สึกดีแล้วจึงทดสอบเป็นรายบุคคลเพื่อเก็บคะแนนเป็นรายบุคคล ควรเผยแพร่วิธีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือให้แพร่หลาย และใช้กับผู้เรียนให้เหมาะสมโดยครุภารมีการวิเคราะห์ข้อมูลทุก ๆ ด้าน ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจ

สรุปได้ว่า หากผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มแล้ว ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ได้แลกเปลี่ยนความคิดมีความพยาຍາม รู้จักแบ่งปัน และเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนเก่งช่วยเหลือคนอ่อน โดยครูมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ช่วยในการดำเนินจัดกิจกรรม อำนวยความสะดวก โดยผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ ได้แสดงความคิดอย่างอิสระ จะเกิดการเรียนรู้ได้ดีมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสนับสนุนใจศึกษาและเห็นว่ามีความเหมาะสม ในการพัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะการเปียนเชิงสร้างสรรค์ ที่เป็นลักษณะการเรียนแบบบรรยาย จินตนาการ

5. รูปแบบของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ

สุดคดса ลดยพ้า (2537 : 88-96) ได้แบ่งรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Robert Slavin และคณะ จาก John Hopkins University ได้พัฒนาเทคนิคการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งวิธีการสอนในทุกรูปแบบของ Slavin จะมีดัดลักษณะการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ 3 ประการ คือ รางวัล และเป้าหมายของกลุ่ม ความหมายของแต่ละบุคคล และโอกาสในการช่วยให้กลุ่มประสบผลสำเร็จเท่าเทียมกัน จากผลการวิจัยที่ให้เห็นว่ารางวัลของกลุ่มและความหมายของแต่ละบุคคล ต้องถูกต้อง เป็นลักษณะที่จำเป็นและสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ของกลุ่ม Slavin ที่เป็นที่ยอมรับกันแพร่หลาย มีดังต่อไปนี้

1.1 STAD (Student Teams—Achievement Division) เป็นรูปแบบที่สามารถดัดแปลงใช้ได้เกือบทุกวิชาและทุกระดับชั้น เพื่อเป็นการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลของ การเรียน และทักษะทางสังคมเป็นสำคัญ

1.2 TAT (Team Games Tournament) เป็นรูปแบบที่คล้ายกับ STAD แต่เป็นการจูงใจในการเรียนยิ่งขึ้น โดยการใช้การแข่งขันเกมแทนการทดสอบย่อย

1.3 TAI (Team Assisted Individualization) เป็นรูปแบบที่ผสมผสานแนวความคิดระหว่างการร่วมมือกันเรียนรู้กับการสอนรายบุคคล (Individualized Instruction) รูปแบบของ TAI เป็นการประยุกต์ใช้กับการสอนคณิตศาสตร์

1.4 CIRE (Cooperative Integrate Reading and Composition) เป็นรูปแบบ

การเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่พัฒนาขึ้นเพื่อการสอนการอ่าน และการเขียน สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะ

1.5 Jigsaw ผู้คิดค้นการสอนแบบ Jigsaw เริ่มแรกคือ Elliot-Aranson และคณะ (1978) หลังจากนั้น Slavin ได้นำแนวความคิดดังกล่าวมาปรับขยายเพื่อให้ สอดคล้องกับรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการบรรยาย เช่น สังคมศึกษา วรรณคดี บางส่วนของวิชาวิทยาศาสตร์ รวมทั้งวิชาอื่น ๆ ที่เน้นพัฒนาความรู้ความเข้าใจมากกว่าพัฒนาทักษะ

2. รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวความคิดของ David Johnson และคณะ Johnson & Johnson จากมหาวิทยาลัย Minnesota (1989) ได้พัฒนาขึ้นมาโดยยึดหลักการ เป็นองค์ตัว 5 ประการด้วยกัน คือ

- 2.1 การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Positive Interdependence)
 - 2.2 การปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว (Face to Face Primitive Interaction)
 - 2.3 ความหมายและความสามารถของแต่ละบุคคลในครุ่น (Individual Accountability)
 - 2.4 ทักษะทางสังคม (Social Skills)
 - 2.5 กระบวนการกลุ่ม (Group Processing)
3. รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ในงานเฉพาะอย่าง เช่น Group Investigation ของ Shlomo และ Yael Sharan, Co-op Co-op

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ รูปแบบของ Johnson & Johnson ในวิธีการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ LT (Learning Together) เมื่อองจากการเรียนร่วมกัน ช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจ เกิดความภาคภูมิใจใน ผลงานที่สร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง

6. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค LT

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) ใช้ตัวย่อ LT โดย Johnson & Johnson เป็นผู้เสนอในปี ค.ศ. 1975 ต่อมาในปี ค.ศ. 1984 เขายกย่องรูปแบบนี้ว่า วงกลมการเรียนรู้ รูปแบบนี้มีการกำหนดสถานการณ์และ เสื่อนไห้ให้นักเรียนทำผลงานเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันเอกสาร มีการแบ่งงานที่เหมาะสมและการให้รางวัลกลุ่ม

พิศนา แ xen พี (2548 : 69–70) ได้อธิบายถึงการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน

โดยใช้เทคนิค LT “ไว้ว่า เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมืออีกรูปแบบหนึ่งที่มีกระบวนการไม่ซับซ้อน ที่เปลี่กกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 4 คน โดยจัดผู้เรียนคละความสามารถ ทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน อยู่ด้วยกัน โดยยกกลุ่มย่อย 4 คน ศึกษานื้อหาร่วมกัน โดยกำหนดให้แต่ละคนมีบทบาทในการเรียนรู้ เช่น สมาชิกคนที่ 1 อ่านคำสั่ง สมาชิกคนที่ 2 หาคำตอบ สมาชิกคนที่ 3 หาคำตอบ สมาชิกคนที่ 4 ตรวจคำตอบ กลุ่มย่อยสรุปคำตอบร่วมกัน ส่งคำตอบนั้นเป็นผลงานกลุ่ม ผลงานกลุ่มได้คะแนนเท่าไรสมาชิกทุกคนจะได้เท่ากันทุกคน ดังนั้นผู้สอนจะต้องใช้เทคนิคเสริมแรง เช่น ให้รางวัล คำชมเชย เป็นต้น สมาชิกกลุ่มจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ช่วยเหลือกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550 : 149) “ได้กล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออีกเทคนิค LT “ไว้ว่ามีลักษณะเฉพาะ เป็นวิธีที่เหมาะสมกับเนื้อหาภิกรรม การเรียนที่มีลำดับขั้นตอนแน่นอน ผู้เรียนทำงานร่วมกันภายในกลุ่ม โดยแบ่งหน้าที่ รับผิดชอบอย่างเด่นชัดเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานของกลุ่ม

6.1 วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบ LT

พิศาล แรมณี (2548 : 71) “ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบ LT ไว้ว่าดังนี้

1. เพื่อมุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ด้วยตนเองและ ด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ

2. เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะทางด้านสังคมต่าง ๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะสัมพันธ์

3. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการแสดงความรู้ ทักษะ ความคิด และการแก้ปัญหา

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550 : 149) “ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออีกเทคนิค LT “ไว้ ดังนี้

1. เพื่อฝึกทักษะเฉพาะเรื่อง เช่น การทดลอง การแก้ปัญหา หรือการสรุปผล

2. เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความรับผิดชอบการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น

6.2 องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ LT

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550 : 149) “ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ ที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ LT ไว้ว่าดังนี้

1. กลุ่มมีขนาดเล็ก จำนวน 3-5 คน โดยคละความสามารถและเพศ

สมาชิกทุกคนแบ่งหน้าที่รับผิดชอบภาระในกลุ่มอย่างเด่นชัด เช่น ผู้อ่านโจทย์ ผู้คิด ผู้เขียน บันทึกผู้ตรวจสอบคำตอบ

2. ประเด็นที่ศึกษา ผู้สอนเป็นผู้กำหนดประเด็นที่ศึกษา และภาระงานที่ผู้เรียนต้องร่วมกันปฏิบัติ ผลงานสำเร็จเป็นผลงานของกลุ่ม ทุกคนยอมรับ

6.3 ขั้นตอนในการนำการเรียนรู้แบบ LT ไปใช้

พิศนา แรมมณี (2548 : 73–74) ได้อธิบายขั้นตอนการนำการเรียนรู้รูปแบบ LT ไปใช้ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์การสอนให้ชัดเจน

2. จัดกลุ่มให้มีขนาดไม่เกิน 6 คน หากนักเรียนยังใหม่กับการเรียนแบบร่วมมือ ครูควรใช้กลุ่มที่มีขนาดเล็กเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด นักเรียนในแต่ละกลุ่มนิความสามารถแตกต่างกัน คละเพศ แต่ในบางครั้งการจัดนักเรียนที่มีความสามารถเหมือนกันเข้ากลุ่มเดียวกันเพื่อฝึกทักษะความสามารถทำได้

3. จัดให้นักเรียนนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวง เพื่อให้สามารถสื่อสารพูดคุยกันได้สะดวก

4. จัดเอกสารหรือสื่อการสอนที่ทำให้นักเรียนต้องพึงพาอาศัยกัน เช่น จัดเอกสารให้กับกลุ่มละชุดเดียวกันเพื่อให้นักเรียนแบ่งกันๆ แบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยให้แต่ละคนรับผิดชอบในการอ่าน และสร้างสถานการณ์ให้เกิดการแข่งขันระหว่างกลุ่ม เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกของแต่ละกลุ่มพึงพาช่วยเหลือกันในอันที่จะทำให้กับกลุ่มของตนเป็นกลุ่มที่ชนะ

5. กำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เกิดการพึ่งพา กัน ตัวอย่าง บทบาทได้แก่ ผู้สรุปย่อ ทำหน้าที่สรุปบทเรียน ผู้ตรวจสอบ ทำหน้าที่สอบถามเพื่อสมาชิกให้เข้าใจตรงกัน ผู้กระตุ้น ทำหน้าที่ส่งเสริมสักขวานให้เพื่อนสมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็น ผู้บันทึกทำหน้าที่จดบันทึกการตัดสินใจของกลุ่มหรือรายงานกลุ่ม ผู้สังเกตทำหน้าที่ตรวจสอบความร่วมมือระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

6. อธิบายงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ

7. แจ้งเงื่อนไขเพื่อจัดสภาพให้นักเรียนพึงพา กัน มีเป้าหมายร่วมกัน อาจทำได้โดยกำหนดให้กับกลุ่มผลิตผลงานร่วมกันเพียง 1 ชิ้น หรือให้รางวัลกลุ่มจากผลงานของสมาชิกแต่ละคน

8. จัดสภาพให้นักเรียนแต่ละคนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้ทุกคนมีส่วนให้กับกลุ่ม เช่น ครุภัณฑ์สอนนักเรียนเป็นรายบุคคล ครุภัณฑ์เดือกสมาชิกคนใดคนหนึ่งขึ้นมารายงานผลงานของกลุ่ม หรือครุภัณฑ์เดือกผลงานของสมาชิกคนใดคนหนึ่งมาเป็น

ตัวแทนของกลุ่ม แล้วให้คะแนนกลุ่มจากผลงานของสมาชิกคนนั้น เป็นต้น

9. จัดสภาพให้เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่ม เป็นต้นว่า ให้ตามเพื่อนกลุ่มอื่นได้เมื่อต้องการความช่วยเหลือ

10. ใช้ใบยากรบท่องความสำเร็จ การให้คะแนนควรเป็นแบบอิงเกณฑ์มากกว่าอิงกลุ่ม สำหรับกลุ่มที่มีสมาชิกหลากหลาย (Heterogeneous Group) เกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแต่ละกลุ่มจะต้องพิจารณาเป็นกรณีไป

11. แจ้งพฤติกรรมที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ ในระยะแรกพฤติกรรมที่คาดหวัง คือ ให้อยู่กับกลุ่มตามชื่อของเพื่อนสมาชิก ในพฤติกรรมที่ซับซ้อนขึ้น ได้แก่ ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปรายจนกระทั่งทุกคนเข้าใจและเห็นด้วยกับคำตอบของกลุ่ม

12. ระหว่างที่นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม ครูมีบทบาท ดังนี้

12.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือช่วยเหลือ หากนักเรียนประสบปัญหาในการทำงานหรือปัญหาเกี่ยวกับความร่วมมือกัน

12.2 ให้ความช่วยเหลือนักเรียน ครูจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในระหว่างการทำงานของนักเรียนเป็นครั้งคราว เพื่อตอบปัญหาข้อสงสัย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น พูดคุยและเพื่อสอนทักษะการเรียนที่จำเป็นสำหรับบทเรียน หรือการทำงานในกิจกรรมนั้น

12.3 สอนทักษะการร่วมมือเพื่อให้สื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างบรรยากาศความไว้วางใจกัน และการจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

13. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปปุ่บทเรียน

14. นักเรียนประเมินการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม และหาแนวทางแก้ไขปัญหาการทำงานในครั้งต่อไป

15. การประเมินผล

6.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ LT

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550 : 150–151) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ LT ไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียม โดยครูแนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน และจัดเป็นกลุ่ม ประมาณ ๗ ประมาณ 2–6 คน ครูควรแนะนำเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม แจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกัน และการฝึกฝนทักษะพื้นฐาน

จำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม

2. ขั้นตอน ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหา แนะนำแหล่งข้อมูลและมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคน มีหน้าที่และบทบาทและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นที่สำคัญในการกลุ่มจะได้ร่วมกัน รับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม ในขั้นนี้ครูกำหนดให้นักเรียนทำกิจกรรมโดยแบ่งหน้าที่ของ ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มและให้หมุนเวียนเปลี่ยนหน้าที่กันจนครบ ดังนี้

คนที่ 1 อ่านคำสั่ง ขั้นตอนในการทำงาน หรือโจทย์

คนที่ 2 คิดวิเคราะห์ และเขียนแสดงวิธีทางคำตอบ

คนที่ 3 คิดวิเคราะห์ และเขียนแสดงวิธีทางคำตอบ

คนที่ 4 ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียน ได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่ม และรายบุคคล ในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องซ่อนเสริมส่วนที่ยังขาดตกบกพร่อง ต่อจากนั้น เป็นการทดสอบความรู้

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำางานกลุ่ม ครูและผู้เรียนช่วยกัน สรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ผู้เรียนไม่เข้าใจครูควรอธิบายเพิ่มเติม และผู้เรียนช่วยกันประเมินผล การทำงานกลุ่มและพิจารณาว่าอะไรคือจุดเด่นของงาน และอะไรคือส่วนที่ควรปรับปรุง ถ้าแผนการจัดการเรียนรู้ได้มีการทดสอบย่อยให้นำคะแนนของทุกคนมาหาค่าเฉลี่ยเป็นคะแนน ของกลุ่มให้การเสริมแรงแก่กลุ่มที่ได้คะแนนกลุ่มมากที่สุด โดยการให้คำชมเชย ให้รางวัล หรือติดรายชื่อกลุ่มคนเก่งวันนี้ที่บอร์ดหน้าชั้นเรียน และให้กำลังใจกลุ่มที่ยังไม่ประสบความ สำเร็จ

6.5 ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบ LT

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548 : 57) ได้เสนอข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้ รูปแบบ LT ไว้ดังนี้

ข้อดี

- นักเรียนทุกคน ในกลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกันในการทำงานและการเรียนรู้
- นักเรียนรู้ทักษะของการอยู่ร่วมกันในสังคม
- นักเรียนซึ่งมีปฏิกริยาต่อกันและกันนั้น ได้เกิดการเรียนรู้ในเจตคติ

ค่านิยม และความรู้ซึ่งกันและกัน

4. นักเรียนได้ฟังความคิดเห็นจากคนอื่น ทำให้มีความคิดกว้างขวาง

ข้อจำกัด

1. ถ้านักเรียนขาดความรับผิดชอบ ขาดความเอาใจใส่ ขาดความกระตือรือร้น จะส่งผลต่อการเรียนรู้ไม่ประสบความสำเร็จ

2. ในการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน คนอ่านไม่ออก ความคิดหรือคิดช้า เป็นผลต่อการทำงานกลุ่ม ทำให้คนคิดช้าไม่ประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550 : 157) "ได้ก่อตัวถึงข้อดี และข้อเสียของการจัดการเรียนรู้รูปแบบ LT" ไว้วังนี้

ข้อดี

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกัน ได้เรียนรู้ร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

2. ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางสังคม การทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

3. ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนฝึกหัดความเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น

4. ปลูกฝังให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่น/กลุ่ม

5. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูล พึ่งพาอาศัยกันและร่วมกันช่วยเหลือ

1. ถ้านักเรียนคนหนึ่งขาดความรับผิดชอบจะส่งผลต่อการเรียนรู้รูปแบบนี้ ไม่ประสบผลสำเร็จ

2. นักเรียนบางส่วนขาดการยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนอ่อน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ LT เป็นการจัดการที่ให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาอาศัยในการเรียนรู้ และมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่ม และมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานร่วมกัน โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและหมุนเวียนเปลี่ยนหน้าที่กัน ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้มี stemming ทุกคนรับผิดชอบงานของกลุ่มร่วมกัน และได้พัฒนาทักษะด้านสังคม การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ LT จัดทำการเรียนรู้มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นเตรียม (2) ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล และ(3) ขั้นดำเนินการสอน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะเพิ่มเติม แบบฝึกทักษะจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารที่จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิผล ผู้วิจัย จึงกล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะ ดังนี้

1. ความหมายของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกในภาษาไทยมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น ชุดการฝึก แบบฝึก แบบฝึกทักษะ แบบฝึกหัด แบบฝึกหัดฝึกทักษะ เป็นต้น ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงและให้ความหมายของชุดฝึกไว้ ดังต่อไปนี้

แบบฝึก หมายถึง แบบฝึกหัด หรือชุดการสอน ที่เป็นแบบฝึกที่ใช้เป็นตัวอย่างปัญหา หรือคำสั่งที่ต้องเขียนเพื่อให้นักเรียนฝึกตอบ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2535 : 483)

วรรณ แก้วเพชร (2526 : 86) ได้กล่าวถึงความหมายของชุดฝึกไว้ว่า เป็นแบบฝึกหัดที่ครุจัดทำขึ้นให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีทักษะเพิ่มเติม โดยการจัดกิจกรรมอย่างโดยย่างหนึ่งด้วยความสนใจหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องนั้น ๆ มาบ้างแล้ว

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 490) ได้ให้ความหมายของชุดฝึกปฏิบัติว่า หมายถึง คู่มือนักเรียนที่นักเรียนต้องใช้ควบคู่กันไป การเรียนการสอนจากชุดการสอน มีลักษณะคล้ายกับ “แบบฝึกหัด” แต่ครอบคลุมกิจกรรมที่ผู้เรียนพึงกระทำการกว่าแบบฝึกหัด อาจกำหนดแยกเป็นแต่ละหน่วยเรียกว่า “Worksheet” หรือ “กระดาษคำตอบ” ซึ่งผู้เรียน จะต้องถือติดตัวมาทำกิจกรรมต่าง ๆ หรืออาจรวมเป็นเล่ม เรียกว่า “Workbook” โดยเย็บเรียงลำดับตั้งแต่หน่วยที่ 1 จนไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 147) ได้กล่าวไว้ว่า ชุดฝึกหรือแบบฝึก หรือแบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีชุดฝึกหรือแบบฝึกหัดอยู่ที่ท้ายบทเรียน ในบางวิชาชุดฝึกจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดปฏิบัติ

พรชัย พาดไชสง (2543 : 31) ได้กล่าวถึงแบบฝึกว่า หมายถึง สื่อการเรียน การสอนที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน โดยนักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้ทักษะเพิ่มขึ้น นักเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน

นิตาภรณ์ ธรรมวิเศษ (2546 : 10) ได้กล่าวถึงแบบฝึกว่า เป็นสิ่งที่ช่วยเสริม

ทักษะการเขียนทุกรูปแบบ ครุสารถใช้แบบฝึกพัฒนาการเขียน แบบฝึกยังเป็นสิ่งที่เร้าใจให้ผู้เรียนสนใจ และอยากรีบหัดใช้การเขียนให้มีความชำนาญเพิ่มขึ้น

จิตรา สมพล (2547 : 10) กล่าวว่า แบบฝึกเป็นสื่อการเรียนการสอนสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติด้วยความสนใจ สนุกสนาน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและมีทักษะเพิ่มขึ้น

กู๊ด (Good. 1973 : 224) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะ หมายถึง งานหรือการบ้านที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำเพื่อทบทวนความรู้ที่เรียนมาแล้ว และเป็นการฝึกทักษะการใช้กฎ สูตรต่าง ๆ ที่เรียนไปแล้ว

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี ความหมายของชุดการฝึกที่ก่อตัวมาสรุปได้ว่า แบบฝึกหมายถึง งานหรือกิจกรรมที่ครูผู้สอนมอบหมายให้นักเรียนกระทำเพื่อฝึกทักษะและทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญ สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาระหว่างเรียนและในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

2. ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกมีประโยชน์ต่อการเรียนวิชาทักษะมาก เพ็ตตี้ (Petty. 1963 : 469–472) กล่าวไว้ ดังนี้

- เป็นส่วนที่เพิ่มเข้ามาเพื่อจะเสริมสร้างทักษะให้มีมากขึ้นจากหนังสือและเป็นสิ่งที่ช่วยในเรื่องอุปกรณ์การสอน เพื่อลดภาระของครู

- เป็นส่วนที่ช่วยเสริมสร้างทักษะในเรื่องของภาษา ทำให้เด็กใช้ภาษาได้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นครูผู้สอนต้องดูแลอย่างใกล้ชิด

- ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถในการใช้ภาษาต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถจะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น

- แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทนโดยกระทำ ดังนี้

- ฝึกทันทีหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ แล้ว

- ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง

- เน้นแพทเทิร์นที่ต้องการฝึก

- แบบฝึกที่ใช้จะเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากบทเรียนในแต่ละครั้ง

- แบบฝึกที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่มนักเรียนสามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทาง

เพื่อทบทวนด้วยตนเองต่อไป

- การให้นักเรียนทำแบบฝึกช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ

ของนักเรียนได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานี้ได้ทันท่วงที่

8. แบบฝึกที่จัดขึ้นนอกจากที่อยู่ในหนังสือเรียน จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่

9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้แล้วเรียบร้อย จะช่วยให้ครูประยัดทั้งแรงงานและเวลาในการที่จะต้องเตรียมแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่มากขึ้น

10. แบบฝึกช่วยประยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มที่แน่นอน ลงทุนต่ำกว่าที่พิมพ์ในกระดาษไขทุกรอย และผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ

ควรเดือน อ่อนนวย และคณะ (2536 : 36) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ ได้ดังนี้

1. ช่วยเสริมสร้างและเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ความจำ แนวทางและทักษะในการแก้ปัญหาแก่นักเรียน

2. ใช้เป็นเครื่องมือประเมินการสอนของครู ทำให้ทราบข้อมูลพร่องในการสอนแต่ละเรื่องแต่ละตอน และสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตรงจุด

3. ใช้เป็นเครื่องมือประเมินผลการเรียนของนักเรียน ทำให้ครูทราบข้อมูลพร่องจุดอ่อนที่จะแก้ไขของนักเรียนแต่ละคนในแต่ละเรื่อง แต่ละตอน และสามารถคิดหาแนวทางช่วยเหลือแก้ไขได้ทันท่วงที่ และช่วยให้นักเรียนทราบจุดอ่อน ข้อมูลพร่องของตนเอง เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข เช่นกัน

4. ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากทำแบบฝึก

5. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะ ให้อ่านเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

6. ช่วยให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง คิดอย่างมีเหตุผล แสดงความคิดเห็นออกมาย่างมีระเบียบชัดเจนและรัดกุม

7. เป็นการประยัดเงินและเวลา

ประทีป แสงเพิ่มสุข (2538 : 54) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. เป็นอุปกรณ์ช่วยลดภาระครู

2. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการใช้ภาษาให้ดีขึ้น

3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในทางชิตใจมากขึ้น

4. ช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน

6. เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนบทเรียนแล้ว
7. ช่วยให้เด็กสามารถทบทวนได้ด้วยตนเอง
8. ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน
9. ช่วยให้นักเรียนฝึกฝนได้เต็มที่ นอกเหนือจากที่เรียนในเวลาเรียน
10. ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง
11. ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

ดังนี้ มาศรัส และคณะ (2546 : 18–21) กล่าวว่า แบบฝึกหัดเป็นกิจกรรมสำคัญในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญของผู้เรียนให้เกิดนิสัยรักการอ่าน รักการค้นคว้า เพิ่มพูนทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน
2. ผู้เรียนมีสื่อสำหรับฝึกทักษะด้านการอ่าน การคิด การวิเคราะห์ และการเขียน
3. เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับการแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. พัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติต้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

สรุปได้ว่า แบบฝึกมีประโยชน์มากซึ่งนอกจากจะช่วยประยุกต์แรงงาน ค่าใช้จ่ายและเวลาแล้ว ยังช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้บุคคลรู้จักประมวลความคิดลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และยังช่วยให้ผู้ที่ใช้แบบฝึกประสบผลสำเร็จอีกด้วย

3. หลักในการฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะเป็นสิ่งจำเป็นในการสอนเพื่อการฝึกฝนบอย ๆ และชาย ๆ ครั้งย่อมทำให้เกิดความชำนาญ คล่องแคล่ว มีผู้สนใจและหลักในการฝึกทักษะไว้ ดังนี้ ชูชาติ เชิงฉลาด (2521 : 41) ได้กล่าวถึงหลักในการฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. การฝึกเป็นสิ่งที่สำคัญของการเรียน
2. การฝึกไม่ควรให้ช้าจากน่าเบื่อ ควรจะฝึกเพื่อให้เกิดทักษะหรือความชำนาญ
3. การที่กระตุ้นนักเรียนให้ฝึกด้วยแบบเดียวกันตลอดเวลา นักเรียนก็จะสนองตอบเป็นแบบเดียวกัน
4. การฝึกจะให้ได้ผลคือต้องฝึกเป็นรายบุคคล
5. การที่จะฝึกให้ทำแบบฝึกหัดนั้น ควรจะฝึกเฉพาะเรื่องและให้จบในเรื่องนั้น ๆ ก่อนจึงจะฝึกเรื่องต่อไป
6. ควรจะให้ฝึกหลาย ๆ ครั้ง ในแต่ละทักษะ
7. ควรจะให้คะแนนในการทำแบบฝึกหัดแต่ละครั้ง เพื่อวัดความก้าวหน้า
8. แบบฝึกหัดควรจะมีมาตรฐาน และจัดให้เหมาะสม

จำเนียร ช่วงใจติ และคณะ (2521 : 61) กล่าวถึงกฎแห่งการฝึกของ索อร์นไดค์ (Thorndike) ไว้ดังนี้

1. การเรียนโดยจะกระซับมั่นคงยิ่งขึ้นเมื่อมีการใช้ และจะอ่อนลงเมื่อไม่ได้ใช้
2. สิ่งใดที่คนทำบ่อย ๆ หรือมีการฝึกเสมอ ๆ คนย่อมกระทำสิ่งนั้นได้ดี สิ่งใดที่ตนไม่ได้ทำนาน ๆ คนย่อมทำสิ่งนั้นไม่ได้เหมือนเดิม
3. ยิ่งได้กระทำเข้าในการกระทำบ่อยโดยบ่อยหนึ่ง ยิ่งทำให้การกระทำนั้น แน่นอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หากว่างเว้นจากการฝึกกระทำบ่อย ๆ การกระทำนั้น ๆ จะค่อย ๆ ลบเลือนไป ถ้ากระทำพอดีกรรมใด ๆ ซ้ำ ๆ อยู่เสมอ จะมีผลทำให้พอดีกรรมที่ทำนั้นถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพอร์ดี และคินนี (สำนักงานคณะกรรมการการประดิษฐ์ศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 167 ; อ้างอิงมาจาก Perdy and Kinny. 1970 : 41–42) ได้ให้หลักในการฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. ก่อนการฝึกควรสอนให้ผู้เรียนเข้าใจเสียก่อน เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ และทราบเหตุผลที่ต้องฝึก การฝึกอย่างไม่เข้าใจความหมาย อาจไม่ทำให้เกิดทักษะ
2. การฝึกควรให้ผู้เรียนได้รับการฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ภายใต้การแนะนำ ที่ดี ถ้าฝึกทักษะผิด ๆ จะทำให้เสียเวลาเป็นอย่างมากในการแก้ไข
3. ช่วงเวลาการฝึกสั้น ๆ บ่อย ๆ ด้วยแบบฝึกที่คัดเลือกแล้วเป็นอย่างดี จะมีประสิทธิภาพกว่าการฝึกช่วงยาว ๆ ซึ่งผู้เรียนจะเบื่อหน่ายไม่สนใจ
4. กิจกรรมการฝึกควรหลากหลาย นอกรากแบบฝึกหัดต่าง ๆ อาจใช้ เกมน้ำ揄หา หรือกิจกรรมอื่น ๆ บ้าง
5. การฝึกอย่างมีความมุ่งหมาย จะเกิดประโยชน์มากถ้าผู้เรียนเห็นคุณค่าและ ความจำเป็นของสิ่งที่เรียนหรือฝึก โดยอาจให้การทดสอบหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อชี้ให้เห็นผล ที่เกิดขึ้นภายหลังการฝึก
6. การฝึกควรสัมพันธ์กับความมีเหตุผล ขณะฝึกควรให้ผู้เรียนใช้ความคิด ทางเหตุผลควบคู่ไปด้วย

สรุปได้ว่า หลักการฝึกทักษะควรฝึกซ้ำ ๆ ใช้กิจกรรมหลาย ๆ อย่างใช้เวลา ในการฝึกให้เหมาะสม ฝึกในสิ่งที่เด็กต้องการและเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จึงจะทำให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในการฝึก

4. ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี

เมื่อต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการ จำเป็นต้องอาศัยแบบฝึกที่มี คุณภาพและนำเสนอได้ จึงจะบรรลุได้ตามจุดประสงค์ นักการศึกษาพยายามท่านจึงได้เสนอลักษณะ

ของแบบฝึกที่ดีไว้ ดังนี้

สมชัย ไชยกุล (2526 : 14–15) ได้สรุปลักษณะของแบบฝึกที่ดีด้านภาษาไว้ดังนี้

1. แบบฝึกควรสร้างขึ้นเพื่อฝึกสิ่งที่จะสอน มิใช่ทดสอบว่านักเรียนเรียนรู้อะไร
2. แบบฝึกหนึ่ง ๆ ควรจะเกี่ยวกับโครงสร้างเฉพาะของสิ่งที่จะสอนเรื่องอย่างเดียว
3. สิ่งสำคัญที่จะฝึกควรเป็นสิ่งที่นักเรียนพบเห็นอยู่แล้ว เช่น จากบทสนทนากำถัน การอ่าน หรือพูดคุยกัน
4. ข้อความที่นำมาฝึกในแต่ละแบบฝึกควรสั้น เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความยุ่งยาก
5. แต่ละแบบฝึกควรฝึกออกเสียงให้มากที่สุด จะเป็นการสร้างนิสัยการออกเสียงในภาษาได้ดี
6. แบบฝึกควรเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองที่เพียง公然เท่านั้น
7. ในแบบฝึกที่เกี่ยวกับโครงสร้างของภาษา ไม่ควรใช้คำศัพท์มากนัก
8. แบบฝึกควรเป็นแบบออกเสียงออกจนกว่านักเรียนจะออกเสียงได้ถูกต้องแล้วจึงให้ทำแบบฝึกหัดอ่านหรือเขียน แต่ต้องฝึกอ่านออกเสียง
9. สิ่งที่ไม่ควรมองข้ามไป คือ การฝึกอ่านออกเสียง โดยใช้คำสัมผัสและร้อยกรอง แต่จะต้องเลือกศัพท์ที่เนื้อหา และโครงสร้างที่เหมาะสมกับระดับของนักเรียน และในการฝึกนี้อาจจะทำเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลหลาย ๆ ครั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 145) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดี รวมถึงลักษณะ ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของนักเรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาเหมาะสม
5. มีสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ
6. ความมีข้อแนะนำในการใช้
7. มีให้เลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัดและตอบอย่างเสรี

8. ถ้าเป็นแบบฝึกที่ต้องการให้ผู้ทำการศึกษาด้วยตนเอง แบบฝึกนี้ควรมีหลักหลายรูปแบบ และให้ความหมายแก่ผู้ฝึกทำด้วย
9. ควรใช้จำนวนภาษาต่าง ๆ ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุก
10. ปลูกความสนใจและใช้หลักจิตวิทยา

วิมลรัตน์ สุนทรironn (2549 : 131–132) ได้กล่าวว่าลักษณะของแบบฝึกที่ดีควรจะดังต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่ให้นักเรียนเรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของนักเรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม คือ ไม่นานเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้นักเรียนแสดงความสามารถ
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัด และตอบอย่างเสรี
7. มีคำสั่งหรือตัวอย่างแบบฝึกที่ไม่ยาวเกินไป และไม่ยากแก่การเข้าใจ
8. ควรมีหลายรูปแบบ มีความหมายแก่นักเรียนที่ทำแบบฝึก
9. ใช้หลักจิตวิทยา
10. ใช้จำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย
11. ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุกสนาน
12. ปลูกความสนใจหรือเร้าใจ
13. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
14. สามารถศึกษาด้วยตนเอง

จากการศึกษามากขึ้นพบว่า แบบฝึกที่ดีควรเป็นเรื่องที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก น่าสนใจ ใช้เวลาเหมาะสม มีคำชี้แจงที่เข้าใจง่าย เมื่อเด็กฝึกแล้วเกิดความสนุก เพราะถ้าสิ่งใดก็ตามที่เด็กทำแล้วเกิดความสนุกสนาน ก็จะเกิดความอยากรู้จะทำ เมื่ออยากรู้จะทำแล้วก็จะทำให้เป็นอย่างดี เป็นผลให้เกิดความรู้ ตามมา

5. หลักในการสร้างแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกเป็นสื่อของการเรียนการสอนที่จะช่วยเสริมทักษะของนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น ดังนั้น การสร้างแบบฝึกจึงควรสร้างอย่างถูกวิธี ดังที่มีผู้เสนอแนะหลักในการสร้างแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1963 : 3) กล่าวว่า เมื่อครูมีความเข้าใจในตัว

ของเด็กนักเรียนเป็นอย่างดีแล้ว ครูก็จะตัดสินใจได้ถูกว่าจะต้องใช้แบบฝึกเมื่อใด เพื่อให้เด็กนักเรียนเข้าใจได้ล่องแท้ เมื่อได้พิจารณาจากสิ่งนี้แล้ว สิ่งที่ครูควรคำนึงถึงต่อไปนี้ ก็คือ การจัดลำดับเนื้อหาตามหลักจิตวิทยาและตรรกวิทยา ถ้าเป็นไปได้ เช่นนี้แล้ว การสร้างแบบฝึกก็จะตรงกับความต้องการของเด็กมากขึ้น

ทัคเกอร์ (Tucker. 1969 : 10) กล่าวไว้ว่า ในการสร้างแบบฝึกควรมีรูปแบบโครงสร้างที่จะฝึกอย่างเพียงพอ ทุกแบบฝึกจะต้องมีจุดมุ่งหมาย แบบฝึกแต่ละชุด ไม่ควรมีประโยชน์คำสั่งหลาย แลนมีจำนวนข้อมากเกินไป เพราะจะก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อผู้เรียน

บาร์เน็ต และคณะ (Barnett and others. 1969 : 11) กล่าวไว้ว่าแบบฝึกที่ดีนั้นควรมีข้อแนะนำการใช้ คำสั่งไม่ควรยาวเกินไป ตัวอย่างที่ยกมาไม่ควรหากเกินไป และแบบฝึกควรมีหลากหลายรูปแบบ

ฮาร์เรส (Harress. ม.ป.ป. : 93–94) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบฝึกไว้ว่า การเขียนแบบฝึกต้องแนวโน้มในภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียน และสร้างโดยใช้หลักจิตวิทยาดังนี้

1. ในการใช้ฝึกควรใช้แบบฝึกที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการกระตุ้นให้เด็กคิด และสนุกที่ได้คิด

2. สามารถซักจูงให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเรียนมาตอบในแบบฝึกให้ตรงตามเป้าหมาย

3. สามารถให้นักเรียนตอบสนองต่อสิ่งเร้าด้วยการแสดงความสามารถและความเข้าใจในแบบฝึก

4. กำหนดการตอบแบบฝึกให้ชัดเจนว่า จะให้นักเรียนตอบแบบฝึกแต่ละรูปแบบด้วยวิธีการอย่างไร

รัชนี ศรีไพรรัตน (2517 : 412–413) กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบฝึกสำหรับนักเรียนไว้ ดังนี้

1. ให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก และลำดับขั้น การเรียนรู้ ชุดการฝึกต้องอาศัยรูปภาพจูงใจนักเรียนและไปตามลำดับความยากง่ายเพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจทำ

2. มีจุดมุ่งหมายว่าจะฝึกหัดในด้านใดแล้วขัดเนื้อหาให้ตรงกับความมุ่งหมายที่วางไว้

3. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน ถ้าสามารถแบ่งนักเรียนตามความสามารถแล้วจัดชุดการฝึกเพื่อส่งเสริมนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ยิ่งดี

4. ในแบบฝึกทักษะการฝึกต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ ถ้า ฯ เพื่อให้นักเรียน

เข้าใจ ถ้าเด็กยังอ่านไม่ได้ ครูต้องชี้แจงคำวายคำพูดที่ใช้ภาษาง่าย ๆ ให้เด็กสามารถทำความสั่งได้

5. แบบฝึกทักษะการฝึกต้องมีความถูกต้อง ครูต้องพิจารณาดูให้ถ้วนถี่อย่าให้มีข้อผิดพลาด

6. การให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะในแต่ละครั้ง ต้องให้เหมาะสมกับเวลาและความสนใจของนักเรียน

7. ควรทำชุดการฝึกหลาย ๆ แบบ เพื่อให้นักเรียนรู้อย่างกว้างขวางและส่งเสริมให้เกิดความคิด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 145–148)
กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะ ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากเป็นไปได้ควรศึกษาต่อเนื่องของปัญหาในทุกระดับชั้น

2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือมีทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบและแบบฝึกหัด

3. พิจารณาตั้งจุดประสงค์ รูปแบบและขั้นตอนในการใช้แบบฝึก เช่น จะนำแบบฝึกไปใช้อย่างไรในแต่ละชุดจะประกอบไปด้วยอะไรบ้าง

4. สร้างแบบทดสอบซึ่งอาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยความบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เนพาราตอน แบบทดสอบที่สร้างจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในตอนที่ 2

5. สร้างแบบฝึกหัดเพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะ ในแต่ละปัตรจะมีคำถามให้นักเรียนตอบ การกำหนดรูปแบบ ขนาดของบัตร พิจารณาความเหมาะสม

6. สร้างแบบอ้างอิง เพื่อใช้ธิบายคำหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง การสร้างบัตรอ้างอิงนี้อาจทำเพิ่มเติมเมื่อได้นำบัตรฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว

7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้าเพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบหรือผลการเรียน โดยจัดเป็นตอน ๆ เป็นเรื่อง เพื่อให้ความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า

8. นำแบบฝึกไปทดลองเพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพของแบบฝึก และคุณภาพของแบบทดสอบ

9. ปรับปรุงแก้ไข

10. รวบรวมเป็นชุดจัดทำ คำชี้แจง คู่มือการใช้ สารบัญเพื่อใช้ประโยชน์

ต่อไป

ฉบับย์ มาตรรัส และคณะ (2546 : 20) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกหัด และแบบฝึกหักษะ ดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาสารการจัดทำแบบฝึกหัด แบบฝึกหักษะ
2. วิเคราะห์เนื้อหาสาระโดยละเอียด เพื่อกำหนดจุดประสงค์ในการจัดทำ
3. ออกแบบการจัดทำแบบฝึกหัด แบบฝึกหักษะ ตามจุดประสงค์
4. สร้างแบบฝึกหัด แบบฝึกหักษะและส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น
 - 4.1 แบบทดสอบก่อนฝึก
 - 4.2 บัตรคำสั่ง
 - 4.3 ขั้นตอนกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ
 - 4.4 แบบทดสอบหลังฝึก
5. นำแบบฝึกหัด แบบฝึกหักษะ ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
6. ปรับปรุง พัฒนา ให้สมบูรณ์

สุจาริน พียะรชุน และสายใจ อินทรัตนพรรษ (2522 : 52–62) ได้กล่าวถึง การสร้างแบบฝึกหักษะว่าต้องมีดังหลักทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ดังนี้

1. การเรียนรู้โดยการฝึกหัด (Law of Exercise) หรือนิโอด์ กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อมีการฝึกหัดหรือกระทำซ้ำ ๆ ขณะนี้ในการสร้างแบบฝึกหักษะ จึงควรสร้างเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนในเรื่องหนึ่ง ๆ ซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง โดยแบบฝึกหักษะ มีหลากหลายรูปแบบเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเมื่อยล้า อันจะส่งผลทำให้ความสนใจในการฝึก ลดลง และไม่เกิดการเรียนรู้เท่าที่ควร

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differential) ควรคำนึงถึง เสนอว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ และความสนใจต่างกัน ดังนี้ ในการสร้าง แบบฝึกหักษะจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม คือ ไม่ง่ายเกินไปสำหรับเด็กเก่ง และไม่ยากเกินไปสำหรับเด็กอ่อน เพื่อให้เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อน

3. กฎแห่งผล (Law of Effect) เมื่อนักเรียนได้เรียนไปแล้ว นักเรียนย่อม ต้องการทราบผลการเรียนของตนว่าเป็นอย่างไร เมื่อครูผู้สอนทำแบบฝึกหัดหรือทำงานใด ๆ จึงควรเฉลยหรือตรวจเพื่อให้นักเรียนทราบผลโดยเร็ว ผู้เรียนจะได้ทราบข้อมูลของ ความก้าวหน้าของตนเอง ดังนี้ แบบฝึกหักษะที่สร้างขึ้นจึงควรมีคำเฉลยเพื่อให้นักเรียนได้ ทราบผลโดยเร็ว หรือให้นักเรียนสามารถตรวจสอบคำตอบได้เอง

จากหลักการสร้างแบบฝึกที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หลักสำคัญในการสร้างแบบฝึกคือ ต้องกำหนดคุณประสังค์ที่จะฝึกให้แน่นอนว่าจะฝึกเรื่องอะไร และจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ทั้งนี้จะต้องสร้างชุดฝึกให้เหมาะสมกับวัยและระดับความสามารถของผู้เรียน และแบบฝึกควรมีหลายรูปแบบ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ได้อย่างกว้างขวาง ใช้ประโยชน์ความรู้แบบฝึกไปอ Ook แบบฝึกสร้างแบบฝึกทักษะและเกณฑ์การให้คะแนนจากนิยมการเรียนรู้ภาษาไทย ของวิมลรัตน์ สุนทรโภจน์ (2547 : 109–112) และ กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา (อัจฉรา ชีวพันธ์. 2550 : 42–48) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกทักษะ โดยพิจารณาตรวจสอบในด้านความถูกต้องและครอบคลุม เนื้อหา แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมีทั้งหมด 4 หน่วย จำนวน 8 ชุด ประกอบด้วย

หน่วยที่ 1 เรื่อง การเขียนคำ ประกอบด้วย

ชุดที่ 1.1 การเขียนคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้

ชุดที่ 1.2 การเขียนคำใหม่จากคำที่กำหนดให้

หน่วยที่ 2 เรื่อง การเขียนประโยชน์ ประกอบด้วย

ชุดที่ 2.1 การเขียนประโยชน์จากคำที่กำหนดให้

ชุดที่ 2.2 การเขียนประโยชน์จากภาพที่กำหนดให้

หน่วยที่ 3 เรื่อง การเขียนข้อความ ประกอบด้วย

ชุดที่ 3.1 การเขียนบรรยายภาพ

ชุดที่ 3.2 การเขียนบันทึก

หน่วยที่ 4 เรื่อง การเขียนเรื่อง ประกอบด้วย

ชุดที่ 4.1 การเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้

ชุดที่ 4.2 การเขียนเรื่องจากภาพตามจินตนาการ

6. การหาประสิทธิภาพและดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ

ได้มีผู้รู้กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพและดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะไว้ดังต่อไปนี้

6.1 การหาประสิทธิภาพ

เพชริญ กิจระการ (2546 : 1–6) ได้อธิบายไว้ว่า การหาประสิทธิภาพของสื่อหรือเครื่องมือประเภทแผนการจัดการเรียนรู้ โดยแสดงเป็นค่าตัวอย่าง = $80/80$ ดังนี้

1. เกณฑ์ $80/80$ ในความหมายที่ 1 ตัวแรก 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 คือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำ

แบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนมากหาค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตรดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum X}{\frac{N}{A}} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum X$ แทน คะแนนของแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยทุกชุดรวมกัน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum X}{\frac{N}{B}} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum X$ แทน คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหลังเรียนครั้งนี้ได้คะแนนร้อยละ 80 เช่น มีนักเรียน 40 คน ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด คือ 32 คน แต่ละคนได้คะแนนจากการทดสอบหลังเรียน ถึงร้อยละ 80 (E_1) ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) คือ ผลการสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด 40 คน ได้คะแนนร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มจากแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยเปรียบเทียบกับคะแนนที่ทำได้ก่อนการเรียน (Pre-test)

ตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) สามารถอธิบายให้ชัดเจนได้ดังนี้ สมมติว่า

นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน (Pre-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 10 และดูว่า แตกต่างจากคะแนนเต็ม (ร้อยละ 100) เท่ากับ 90 ถ้านักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85 และดูว่าความแตกต่างของสองครั้งนี้ (ก่อนเรียน กับหลังเรียน) เท่ากับ $85 - 10 = 75$ ดังนั้น ค่าของ (E_2) = $(75/90) \times 100 = 83.33\%$ ถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($E_2 = 80$)

4. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูก มีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูก มีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 และดูว่าสื่อไม่มีประสิทธิภาพ และซึ่งให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนี้มีความบกพร่อง)

โดยสรุป เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้จะนิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80 85/85 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาที่นำมาสร้าง สื่อนี้ ถ้าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่มีเนื้อหาง่ายก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90/92 เป็นต้น นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 มีอัตราผิดถูกต้องที่ถือว่าใช้ได้คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 เป็นต้น

6.2 การหาดัชนีประสิทธิผล

เพชริญ กิจระการ (2544 : 49–54) ได้กล่าวถึงดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) ไว้ว่า เมื่อมีการประเมินสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นเรามักจะหมายถึง ประสิทธิผล ของการจัดการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผลจากการใช้สื่อนี้ ๆ และมักจะเป็นการประเมิน ความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียน และคะแนนการทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในทางปฏิบัติส่วนมากเน้นที่ผลของความแตกต่าง ที่แท้จริงมากกว่าผลของความแตกต่างทางสถิติ แต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะ ก็อาจจะยังไม่เป็นที่เพียงพอ เช่น ในกรณีของการทดลองใช้สื่อ ในการจัดการเรียนรู้ครั้งหนึ่ง ปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 การทดลองว่าเรียนได้คะแนนก่อนเรียน ร้อยละ 27 การทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนร้อยละ 74 ซึ่งเมื่อนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติ ปรากฏว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียน และคะแนนทดสอบหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบหลังเรียนระหว่างกลุ่มที่สอบ ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าได้เกิดขึ้น เพราะตัวแปรทดลอง

(Treatment) นั้นหรือไม่ เนื่องจากการทดลองทั้ง 2 กรณีนี้มีคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อคะแนนการทดสอบหลังเรียนที่จะเพิ่มขึ้นได้สูง ของแต่ละกรณี

บุญชุม ศรีสะอาด (2553 : 157–159) กล่าวถึงการวิเคราะห์หาประสิทธิผล ของสื่อ วิธีสอน หรือนวัตกรรม ไว้ว่า เพื่อที่จะทราบว่าสื่อการเรียนการสอน วิธีสอน หรือ นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมามีประสิทธิผล (Effectiveness) เพียงใด ก็จะนำสื่อที่พัฒนาขึ้นนั้น ไปทดลองใช้กับผู้เรียนที่อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับที่ได้ออกแบบมา แล้วนำผลการทดลองมา วิเคราะห์หาประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถในการให้ผลอย่างชัดเจน แน่นอน ซึ่งนิยม วิเคราะห์และแปลงผล 2 วิธี

วิธีที่ 1 จากการพิจารณาผลของการพัฒนา

วิธีนี้เป็นการเปรียบเทียบระหว่างจุดเริ่มต้นกับจุดสุดท้าย เช่น ระหว่าง ก่อนเรียนกับหลังเรียน เพื่อเห็นพัฒนาการหรือความของงาน ผู้ศึกษาค้นคว้าจะต้องสร้าง เครื่องมือวัดในตัวแปรที่สนใจศึกษา เช่น แบบทดสอบวัดผลลัพธ์ทางการเรียน เป็นเครื่องมือ ที่สร้างเพื่อวัดผลการเรียนรู้หลังจากเรียนเรื่องนั้น หรือหลังการทดลองเรื่องนั้น ซึ่งจะต้องสร้างให้ ครอบคลุมจุดประสงค์ เนื้อหาสาระที่เรียนหรือคุณลักษณะที่มุ่งวัด สร้างไปวัดหน้าเมื่อก่อนจะเริ่ม สอนหรือทดลอง ก็จะนำแบบทดสอบหรือเครื่องมือดังกล่าวมาวัดกับผู้เรียน เรียกว่า การทดสอบก่อน เรียนหรือก่อนทดลอง (Pre-test) และหลังจากเรียนจนเรื่องนั้นแล้ว ก็นำแบบทดสอบชุดเดิมมา ทดสอบกับผู้เรียนก่อหน้า (Post-test) นำผลการทดสอบทั้งสองครั้งมาเปรียบเทียบกัน โดยเปรียบ คะแนนหลังเรียนไว้ก่อนเรียน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ การพิจารณารายบุคคล และการพิจารณา รายกลุ่ม

วิธีที่ 2 จากการหาดัชนีประสิทธิผล

การหาดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) กรณีรายบุคคล ตามแนวคิดของ Hovland จะให้สารสนเทศที่ชัดเจนโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ค่าดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{คะแนนหลังเรียน} - \text{คะแนนก่อนเรียน}}{\text{คะแนนเต็ม} - \text{คะแนนก่อนเรียน}}$$

โดยทั่วไปการหาดัชนีประสิทธิผลมักหาโดยใช้คะแนนของกลุ่ม ซึ่งทำให้ สูตรเปลี่ยนไป ดังนี้

$$\text{คัดชั้นีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{คะแนนก่อนเรียนของทุกคน}}$$

เพชรบุรี กิจธารา และสมนึก ภักดิยานนี (2545 : 30–36) กล่าวว่า การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยอาศัยค่าดัชนีประสิทธิผล โดยใช้ (Effectiveness Index : E.I.) มีสูตร ดังนี้

$$\text{คัดชั้นีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนหลังเรียนของทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนของทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนคะแนนก่อนเรียนของทุกคน}}$$

$$\text{หรือ } E.I. = \frac{P_2 - P_1}{100 - P_1}$$

เมื่อ P_1 แทน ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน

P_2 แทน ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน

Total แทน ผลรวมของจำนวนนักเรียนกับคะแนนเต็ม

การหาค่า E.I. เป็นการพิจารณาพัฒนาการในลักษณะที่ว่าเพิ่มขึ้นเท่าไรไม่ได้ทดสอบว่าเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ ซึ่งค่าที่แสดงคะแนนที่เพิ่มขึ้นนั้น เรียกว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) และเพื่อให้สื่อความหมายกันง่ายขึ้นจึงแปลงคะแนนให้อยู่ในรูปของร้อยละ เช่น จากค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) 0.6240 คิดเป็นร้อยละ 62.40 ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) ซึ่งคำนวณได้จากการหาค่าความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลองและการทดสอบหลังการทดลอง ด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำเพิ่มขึ้นค่า E.I. เป็นเรื่องของอัตราส่วนของผลต่าง จะมีค่าสูงสุดเป็น 1.00 ส่วนค่าต่ำสุดไม่สามารถกำหนดได้ เพราะมีค่าต่ำกว่า -1.00 ที่ได้ และถ้าค่าเป็นลบแสดงว่า คะแนนผลการทดสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ซึ่งมีความหมายว่าระบบการเรียนการสอน หรือสื่อที่ใช้ไม่มีคุณภาพ

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเอกสารที่แสดงรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งแตกต่างกันไปตามความต้องการของผู้สอน ผู้วิจัยได้เลือกใช้คำว่าแผนการจัดการเรียนรู้แทนคำว่า แผนการสอน

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

ได้มีผู้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้วังนี้

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548 : 357–385) ได้สรุปความหมายของแผนการสอนไว้ว่า เป็นการออกแบบการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้า ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ตามระเบียบวางแผน และตามเรื่องที่สอนเข่นเดียวกับ

ชนารีป พร垦 (2549 : 53–55) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า เป็นแผนการสอนที่ครูเคยทำมาก่อน แต่ต้องการเน้นบทบาทของครูที่เป็นผู้จัดให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ครูนักจะเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยไว้เวลา 1–2 ชั่วโมง ซึ่งมีข้อดีตรงที่ครูมีโอกาสใช้กิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบ วิธีสอน และเทคนิคการสอนได้เหมาะสมสอดคล้องกับการสอนที่ประสบผลสำเร็จที่เกิดจากการวางแผนที่ระมัดระวัง รอบคอบและมีเป้าหมาย กำหนดไว้อย่างชัดเจน

นีรนุช บุริสัย (2549 : 14) กล่าวถึงความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า เป็นการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า เพื่อสอนวิชาหนึ่งเป็นลายลักษณ์อักษร โดยกำหนดสาระสำคัญ จุดประสงค์ เมื่อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งการใช้สื่อและการวัดผลประเมินผล

มนัท ราตรุทอง (2550 : 266) ให้ความหมายของแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นเอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่ผู้สอนแต่ละคน นำเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่ต้องสอนตลอดปีการศึกษาหรือตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีการกำหนดจุดประสงค์ กิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ การวัดและประเมินผลไว้

ชวิติ ชูกำแพง (2551 : 93) ได้สรุปความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ คือ การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนล่วงหน้าอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรของครูผู้สอน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง โดยใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียน การสอนให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา เวลา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ

วิมลรัตน์ สุนทรโภจน์ (2553 : 123) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้รู้ให้ความหมายไว้ สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้คือแนวทางที่วางแผนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนให้กับผู้เรียนเพื่อบรรดุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ประสิทธิผลแผนการจัดการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับประมวลการสอนที่วางแผนไว้เป็นภาพรวมในระดับรายวิชา

2. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้พอสรุปได้ ดังนี้

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548 : 358) กล่าวว่า การวางแผนการสอนมีความสำคัญตรงที่เป็นการช่วยกำหนดทิศทางในการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ช่วยสร้างความมั่นใจแก่ครูผู้สอน นักเรียนมีความศรัทธาต่อผู้สอน เพราะนักเรียนได้รับความรู้และประสบผลสำเร็จจากการสอน และยังเป็นเอกสารหลักฐานในการจัดการเรียนการสอน

สุวิทย์ มูลคำ (2549 : 58) สรุปไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน เปรียบได้กับพิมพ์เขียวของวิศวกรหรือสถาปนิกที่ใช้เป็นหลักในการควบคุมงานก่อสร้าง วิศวกรหรือสถาปนิกจะตามมิได้ถ้าไม่ได้พื้นที่ ผู้เป็นครูก็ขาดแผนการสอนไม่ได้พื้นที่นั้น ผลดีของการทำแผนการจัดการเรียนรู้มีดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง
2. ช่วยให้ครูผู้สอนมีคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่ทำไว้ล่วงหน้าด้วยตนเอง และทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย
3. ช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่า การสอนของตนได้ดำเนินการไปทิศทางใด หรือทราบว่าจะสอนอะไร ด้วยวิธีใด สอนทำใหม่ สอนอย่างไร จะใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้อะไร จะวัดและประเมินผลอย่างไร

4. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนฝึกษากาหานความรู้ ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีจัดการเรียนรู้ การจัดทำและใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผล

5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอนแทนได้

6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้ และพัฒนาแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อ

วงการศึกษา

7. เป็นผลงานทางวิชาการที่แสดงถึงความชำนาญ และความเขี่ยวชาญของครูผู้สอน และสามารถนำไปเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วที่สุดเมื่อยังคง การวางแผนที่ดีของครู ซึ่งการวางแผนที่ดีจะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์

3. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ เกิดจากความพยายามตอบคำถามดังต่อไปนี้ (วิมลรัตน์ สุนทรโจน์. 2553 : 126)

1. จัดการเรียนรู้อะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)

2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)

3. ตัวสาระอะไร (โครงร่างเนื้อหา)

4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการจัดการเรียนรู้)

5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการจัดการเรียนรู้)

6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (วัดผลและประเมินผล)

เพื่อตอบคำถามดังกล่าว จึงกำหนดให้แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยที่จัดการเรียนรู้และสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) ของเรื่อง

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3. สาระการเรียนรู้

4. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

5. สื่อการจัดการเรียนรู้

6. วัดผลประเมินผล

ดังนั้น ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ต้องเขียนให้ครบทุกหัวข้อดังกล่าว

4. รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้

รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ไม่มีรูปแบบตายตัว ขึ้นอยู่กับหน่วยงาน สถานศึกษาแต่ละแห่งจะกำหนด อย่างไรก็ตามลักษณะส่วนใหญ่ของแผนการจัดการเรียนรู้ จะคล้ายคลึงกัน ซึ่งพอสรุปได้ 3 รูปแบบ ดังนี้ (วิมลรัตน์ สุนทรโภจน์. 2553 : 126–130)

1. แบบเรียงหัวข้อ รูปแบบนี้จะเรียงตามลำดับก่อนหลัง โดยไม่ต้องตีตาราง รูปแบบนี้ให้ความสะดวกในการเขียน เพราะไม่ต้องมีตาราง แต่ส่วนที่เสียคือ ยากต่อการอุ่นเครื่องในแต่ละหัวข้อ

2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายหรือเรียงหัวข้อ เป็นรูปแบบที่เขียน ลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน เช่นบรรยาย กิจกรรมที่ครุจัดเตรียมไว้ โดยไม่ระบุชัดเจนว่า นักเรียนทำอะไร

3. แบบตาราง รูปแบบนี้จะเป็นช่อง ๆ ตามหัวข้อที่กำหนด แม้ว่า ต้องใช้เวลาในการตีตารางแต่สะดวกต่อการอ่าน ทำให้เห็นความสัมพันธ์ของแต่ละหัวข้อ อย่างชัดเจน

มนัส ชาตุทอง (2550 : 268–270) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ลำดับที่ของแผนการจัดการเรียนรู้ มีการระบุชั้นที่สอน เรื่อง เวลา ความคิดรวบยอด คำถ้า สำคัญ จุดประสงค์นำทาง จุดประสงค์ปลายทาง มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินผลระหว่างเรียน การประเมินผลเมื่อ ถึงสุดการเรียน เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน และบันทึกหลังสอน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ สามารถปรับเปลี่ยน ประยุกต์ตามความเหมาะสม

สรุปได้ว่า องค์ประกอบและรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ได้มีรูปแบบ ที่กำหนดไว้แน่นอน ครุผู้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สามารถประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม และตามความต้องการ แต่ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญหลัก ๆ คือจุดประสงค์ เมื่อหาที่สอน กิจกรรม ที่สอน สื่อที่ใช้และการวัดผลประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีนี้ต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ หากความรู้และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยมีครุครุอย่างเหลือ การบันทึกหลังแผน เป็นการประเมิน ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน ได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ แต่การวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ LT มี 3 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นเตรียม (2) ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล และ(3) ขั้นดำเนินการสอน

5. ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

ได้มีผู้เสนอแนะลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีไว้ ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ (2549 : 59) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ดังต่อไปนี้

1. กำหนดคุณค่าประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจน (ในการสอนเรื่องนั้น ๆ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความสมบัติอะไร หรือด้านใด)
 2. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจน และนำไปสู่ผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง (ระบุบทบาทของครุผู้สอนและผู้เรียนไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องทำอะไร จึงจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผล)
 3. กำหนดสื่อ อุปกรณ์ หรือแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน (จะใช้สื่อ อุปกรณ์ หรือแหล่งเรียนรู้อะไรช่วยบ้าง และจะใช้อย่างไร)
 4. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน (จะใช้วิธีการ และเครื่องมือในการวัดและประเมินผลใด เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้นั้น)
 5. ยึดหุ่นและปรับเปลี่ยนได้ (ในกรณีที่มีปัญหาเมื่อมีการนำไปใช้ หรือไม่สามารถกำหนดการจัดการเรียนรู้ตามแผนนั้นได้ ก็สามารถปรับเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นได้โดยไม่กระทบต่อการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้)
 6. มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงที่ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่
 7. แปลความได้ตรงกัน แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นจะต้องสื่อความหมายได้ตรงกัน เช่น ให้อ่านเข้าใจง่าย กรณีมีการสอนแทนหรือเผยแพร่ ผู้นำไปใช้สามารถเข้าใจ และใช้ได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้
 8. มีการบูรณาการ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะสะท้อนให้เห็นการบูรณาการแบบองค์รวมของเนื้อหาสาระความรู้ และวิธีการจัดการเรียนรู้เข้าด้วยกัน
 9. มีการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ และประสบการณ์ใหม่ และนำไปใช้ในชีวิตจริง กับการเรียนในเรื่องต่อไป
- วิมลรัตน์ สุนทรโจน์ (2553 : 321) ได้เสนอแนะว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะต้องช่วยให้การเรียนการจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จได้ ดังนั้น ผู้จัดการเรียนรู้จึงควรทราบลักษณะการของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งมีดังนี้
1. สอดคล้องกับหลักสูตร และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
 2. นำไปใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ

3. เขียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา เนมاءสมกับนักเรียนและเวลาที่กำหนด
4. มีความกระจ่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจได้ตรงกัน
5. มีรายละเอียดมากพอที่ทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้

6. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

กรมวิชาการได้ให้แนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไว้ตามขั้นตอนดังนี้ (กรมวิชาการ, 2546 : 93)

1. นำหน่วยการเรียนรู้มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งทำได้ 2 แบบ คือ

- 1.1 แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ย่ออยู่ในรายชั่วโมง
- 1.2 แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้รวม ไม่แยกเป็นรายชั่วโมง ครุจะต้องจัดทำเป็นแผนการเรียนรู้ย่อลง
2. ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - 2.1 ชื่อหน่วยที่ และชื่อหน่วย ชั้นที่สอน และเวลาที่สอน
 - 2.2 หน่วยการเรียนรู้จัดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ย่อ คือหัวข้อเรื่อง การเรียนรู้จะเป็นกี่แผน ขึ้นกับหัวข้อการเรียนรู้ที่กำหนดในสาระการเรียนรู้
 - 2.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดมาจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 - 2.4 สาระการเรียนรู้ คือ เนื้อหาสาระการเรียนรู้การเรียนรู้ที่เป็นหัวข้อย่อย ที่สอน

2.5 กระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดวิธีสอนและกิจกรรมการเรียน ที่ครุและนักเรียนจะต้องปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน

2.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ การกำหนดวิธีการวัดผลและ การประเมิน เช่น การสังเกต การตรวจสอบ การทดสอบ เป็นต้น การวัดและประเมินผล จะกำหนดเกณฑ์การวัด การตรวจสอบ และพฤติกรรมการเรียน ซึ่งเป็นการประเมินจาก สภาพจริง

2.7 คือและแหล่งเรียนรู้ จะกำหนดหนังสือประกอบการเรียน สถานที่ ที่จะศึกษา วิทยากร เป็นต้น

สรุปได้ว่า ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ผู้เขียนจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้า ก่อนการเรียน โดยศึกษาเนื้อหาที่จะเขียน แบ่งหน่วยเนื้อหาอย่าง แบ่งเวลาที่ใช้ วางแผน กิจกรรมและสื่อที่ใช้ แล้วเขียนแผนให้ละเอียดและตามลำดับขั้นตอนของกิจกรรมการสอน

ทุกหัวข้อมีความสอดคล้องกัน เกี่ยวกับเนื้องอกนั้น ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย รวมทั้งต้องมีการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย การหาประสิทธิภาพแบบฝึก โดยใช้สูตร E_1/E_2 ซึ่งเป็นวิธีการหาประสิทธิภาพของสื่อหรือเครื่องมือที่น่าเชื่อถือ

ความพึงพอใจในการเรียนรู้

ความพึงพอใจหรือความพอใจ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Satisfaction” ได้มีนักวิชาการได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้หลายท่าน ดังนี้

กิติมา ปรีดีพลก (2529 : 321) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบหรือสิ่งใดๆ ในด้านต่าง ๆ ของงาน และเขาได้รับการตอบสนองความต้องการของเข้าได้

พิน คงพุด (2529 : 389) ได้สรุปว่า ความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน คือ ความรู้สึกชอบ อินดี พอย หรือเขตติที่ดีของบุคคลที่มีต่องานที่เขาปฏิบัติ ความพึงพอใจเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการ ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

ศลจิ วิญญาณิกิ (2534 : 42) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพของอารมณ์บุคคลที่มีต่องานที่ประกอบของงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลนั้น ๆ

มอร์ส (Morse, 1955 : 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกริยาเรียกร้องให้ต้องการของมนุษย์ น้อยลงหรือหมดไป ความพึงพอใจก็จะมากขึ้น

แอปเปิลไวท์ (Applewhite, 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายกว้างรวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วย การมีความสุขที่ทำงานร่วมกับคนอื่นที่เข้ากันได้ มีทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

กู๊ด (Good, 1973 : 161) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพหรือระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากการสนับสนุนและเขตติของบุคคลที่มีต่องาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติ ความชอบหรือไม่ชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าในด้านต่าง ๆ ของคนนั้น ๆ ความรู้สึกพึงพอใจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลนั้นได้รับในสิ่งที่ตนเองต้องการหรือเป็นไปตามเป้าหมายที่ตนเองต้องการ

2. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ

สิ่งใด เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ สิ่งใด หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นวัตถุหรือสภาพภาวะใด ๆ ซึ่งจะเป็นเครื่องโน้มน้าวจิตใจ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้น ๆ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้งานนั้นประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือเครื่องล่อใจนั่นเอง

วัลยา บุตรดี (คำริ มนตรีพันธุ์. 2545 : 42 ; อ้างอิงมาจาก วัลยา บุตรดี. 2531 : 12) ได้กล่าวถึงสิ่งใดที่ใช้เป็นเครื่องกระตุ้นเพื่อให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. สิ่งใดที่เป็นวัตถุ สิ่งเหล่านี้ได้แก่ เงินทอง สิ่งของหรือสภาพทางกายที่มีให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน และสิ่งใดที่ไม่ใช่วัตถุ (Personal Nonmaterial Opportunities) เกียรติภูมิ การใช้สิทธิพิเศษมากกว่าคนอื่น

2. สภาพทางกายที่พึงปรารถนา หมายถึงการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสุขในการทำงาน เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในสำนักงาน ความพร้อมของเครื่องมือ

3. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ หมายถึงการสนองความต้องการในด้านความภูมิใจ ที่ได้แสดงฟื้มือ การแสดงความภักดีต่อองค์การของตน

4. ความดึงดูดในทางสังคม หมายถึงการมีความสัมพันธ์ของบุคคลในหน่วยงาน การอยู่ร่วมกัน ความมั่นคงของสังคม จะเป็นหลักประกันในการทำงาน

5. การปรับทัศนคติและสภาพของงานให้เหมาะสม คือ เปิดโอกาสให้บุคลากร มีส่วนร่วมในการทำงาน จะทำให้เขาเป็นผู้มีความสำคัญในหน่วยงาน ทำให้บุคคลมีกำลังใจ ในการทำงานมากขึ้น

สรุปได้ว่า การปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ตาม หากการทำงานที่เกิดจากความพึงใจ ก็จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ทั้งกระบวนการ หรือด้านภาษาภาพ สิ่งแวดล้อมที่ดี ย่อมทำให้การเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

3. วิธีสร้างความพึงพอใจในการเรียน

มีการศึกษาด้านความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลกระทบของสภาพทางจิตใจกับผลการเรียนที่น่าสนใจดังนี้ คือ การสร้างความพึงพอใจในการเรียนให้กับเด็กทุกคนตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งในเรื่องนี้ สกินเนอร์ (Skinner. 1971 : 1–63, 96–120 ; อ้างอิงมาจาก วันทยา วงศ์ศิลปะภิรมย์. 2540 : 9) มีความเห็นว่า การปรับพฤติกรรมของคนไม่อาจทำได้โดยเทคโนโลยีทางภาษาและชีวภาพเท่านั้น แต่ต้องอาศัยเทคโนโลยีทางพฤติกรรม ซึ่งหมายถึง เสรีภาพและความภาคภูมิใจ จุดหมายปลายทางของการศึกษา คือ การทำให้คนมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน เสรีภาพและความภาคภูมิใจนำไปสู่ความเป็นคนดังกล่าว

สกินเนอร์ได้อ้างคำกล่าวของ จาค รูสโซ (Jean-Jacques Rousseau) ที่แสดงความคิดเห็นในแนวเดียวกันกับหนังสือ “อีมิล” (Emile) โดยให้ข้อคิดกับครูว่า งานทำให้เด็กเกิดความเชื่อว่า เขาอยู่ในความควบคุมของตนเองแม้ว่าควบคุมที่แท้จริงคือ ครู ไม่มีวิธีการใดดีไปกว่าการที่ให้เขาแสดงด้วยความรู้สึกว่า เขายังมีเสรีภาพ วิธีนี้คนจะมีกำลังใจด้วยตัวเอง ครูควรปล่อยให้เด็กได้ทำเฉพาะในสิ่งที่เขาอยากรู้ แต่หากจะอบรมเด็กให้ตั้งใจด้วยตัวเอง ต้องการให้เขาทำเท่านั้น ซึ่งจากแนวคิดของสกินเนอร์ดังกล่าวสรุปได้ว่า เสรีภาพนำไปสู่ความภาคภูมิใจ และความภาคภูมิใจนำบุคคลไปสู่ความเป็นตัวของตัวเองเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการคิด ตัดสินใจ การกระทำและผลที่เกิดกับการกระทำการของตนเอง นั่นคือเป้าหมายที่แท้จริงของการศึกษา

สรุปว่า การที่จะกระทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนนั้นสิ่งสำคัญ คือ การปล่อยให้นักเรียนมีอิสระและเสรีภาพในการเลือกเรียนและทำกิจกรรมด้วยตนเอง การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของสกินเนอร์ มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

4. การวัดความพึงพอใจ

ความพึงพอใจของมนุษย์ เป็นความรู้สึกรวมของมนุษย์ตามทฤษฎี สององค์ประกอบของเยอร์เซเบรค คือ ความต้องการการได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกาย และปรารถนาความสุขทางใจ ทั้งสองอย่างนี้ถ้าได้รับการตอบสนองในขอบเขตที่บุคคลต้องการก็จะทำให้ผู้ได้รับการตอบสนองเกิดความพึงพอใจ ในเรื่องนี้ ปรียวพร วงศ์อนุตร โภจน์ (2535 : 141–142) กล่าวว่า

1. ความพึงพอใจโดยทั่วไป เป็นการศึกษาถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีบทบาทของงาน เป็นการวัดโดยส่วนรวมถึงระดับที่บุคคลมีความพึงพอใจและมีความสุขกับงาน
2. ความพึงพอใจงานเฉพาะด้าน เป็นการศึกษาถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานเฉพาะด้าน เช่น รายได้ ความมั่นคง มิตรสัมพันธ์ ผู้บังคับบัญชา

และความก้าวหน้า

โยธิน ศันสนยุทธ (2530 : 66–71) ได้กล่าวถึงเครื่องมือวัดความพึงพอใจ สรุปได้ว่า การจะค้นหาได้ว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ วิธีที่ง่ายที่สุดก็คือการถาม ซึ่งการศึกษาในระยะหลัง ๆ ที่ต้องมีผู้บอกรข้อมูลจำนวนมาก ๆ มักใช้แบบสอบถามที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) ประกอบด้วยชุดของคำถาม และมีตัวเลือก 5 ตัว สำหรับเลือกตอบ คือ มากที่สุด หาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และคะแนนความพึงพอใจนั้นสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่าบุคคลมีความพึงพอใจด้านใดสูง และด้านใดต่ำ โดยใช้วิธีการทางสถิติ ซึ่งการต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร ที่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้แบบสอบถามที่มีข้อคำถามหลายข้อ เพื่อจะได้ครอบคลุมลักษณะต่าง ๆ ของงานทุก ๆ ด้านขององค์กร และนอกจากการใช้แบบสอบถามแล้วอาจใช้วิธีการเขียนตอบอย่างเสรีได้เช่นกัน

ภวิต ราาระโจน (2536 : 77–86) ได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจไว้ว่า ใน การวัดความรู้สึก หรือการวัดทักษณ์นั้นจะวัดออกมายังลักษณะของทิศทาง (Direction) ซึ่งมีอยู่ 2 ทิศทาง คือ ทางบวก หรือ ทางลบ ทางบวก หมายถึง การประเมินค่าความรู้สึกไปในทางที่ดี ชอบหรือพอใจ ส่วนทางลบ จะเป็นการประเมินค่าความรู้สึกไปในทางที่มีดี ไม่ชอบ หรือไม่พอใจ และการวัดในลักษณะปริมาณ (Magnitude) ซึ่งเป็นความเข้มข้นความรุนแรง หรือระดับทักษณติ ไปในทิศทางที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์นั่นเอง ซึ่งวิธีการวัดมีอยู่หลายวิธี เช่น วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิธีการสังเกต เป็นวิธีการใช้ตรวจสอบบุคคลอื่นโดยการเฝ้ามอง และจดบันทึกอย่างมีแบบแผน วิธีนี้เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่ และยังเป็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย จนถึงปัจจุบัน แต่ก็เหมาะสมกับการศึกษาเป็นรายกรณีเท่านั้น

2. วิธีการสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยจะต้องออกไปสอบถามโดยการพูดคุยกับบุคคลนั้น ๆ โดยมีการเตรียมแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

3. วิธีการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) วิธีการนี้จะเป็นการใช้แบบสอบถามที่มีข้อคำอธิบายไว้อย่างเรียบร้อย เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนตอบมาเป็นแบบแผนเดียวกัน มักใช้ในกรณีที่ต้องการข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก ๆ วิธีนี้นับเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุด ในการวัดทักษณติ รูปแบบของแบบสอบถามจะใช้มาตราวัดทักษณติ ซึ่งที่นิยมใช้ในปัจจุบันวิธีหนึ่ง คือ มาตราส่วนแบบลิเคิร์ท (Likert Scales) ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทักษณติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเรื่อย่างอย่างหนึ่ง แล้วมีคำตอบที่แสดงถึงระดับความรู้สึก 5 คำตอบ เช่น หากที่สุดมาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ทรงคุณต่าง ๆ ของนักวิชาการ สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจเป็นการตรวจสอบทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งสามารถใช้เครื่องมือวัดได้หลายแบบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม เป็นต้น

บริบทของโรงเรียนบ้านขามแต่มา (ขามแต่มาผดุงศิลป์)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับนักเรียนโรงเรียนบ้านขามเต่า (ขามเต่า ผดุงศิลป์) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบของโรงเรียนที่ทำการวิจัย ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนบ้านขามเฒ่า (ขามเฒ่าพดุงศิลป์) ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลขามเฒ่า อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44150 โทรศัพท์/โทรสาร 043-745425 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันมีข้าราชการ ครู 7 คน เป็นชาย 3 คน หญิง 4 คน และนักการการโรง 1 คน

สถานศึกษาเปิดทำการสอนตั้งแต่ปี 2547 ใน 2 ระดับคือ ปฐมวัย และประถมศึกษา มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 102 คน มีนักเรียนเรียนร่วมจากโรงเรียนเครื่อข่าย คือโรงเรียนบ้านป่าแดง จำนวน 22 คน ครู 2 คน เมื่อจากมีจำนวนเด็กมีน้อย และตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขึ้นพื้นฐาน จึงให้ยุบโรงเรียนขนาดเล็ก ปัจจุบันสถานศึกษาจึงมีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 124 คน จัดห้องเรียนระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน มีครุครぶชั้น โดยมีนายชูชาติ เนื่องพระเก้า ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ครุร้อยละ 100 จบปริญญาตรี ศึกษาพื้นฐาน ไม่มีปริญญาโท จำนวน 1 คน สาขาวิชาการเมืองการปกครอง และครุส่วนใหญ่มีวิทยฐานะครูชำนาญการ

ข้อมูลนักเรียน

2. ข้อมูลด้านทรัพยากร

2.1 สถานศึกษามีคอมพิวเตอร์ จำนวน 15 เครื่อง ใช้เพื่อการเรียนการสอน 11 เครื่อง ใช้สืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ได้ 2 เครื่อง ใช้ในงานสารสนเทศ 2 เครื่อง

2.2 ปริมาณสื่อ สถานศึกษามีการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต แต่สื่อประกอบการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระ ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

2.3 ห้องประกอบสำหรับมีไว้ใช้ปฏิบัติกิจกรรม ใช้บุนห้องเรียนในการปฏิบัติ กิจกรรมเฉพาะ เช่น บุนห้องเรียน บุนห้องสื่อห้องห้องเรียน บุนศิลปะ บุนแต่งตัวสวย

2.4 พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมนันหนนาการ ได้แก่ สนามกีฬา สนามเด็กเล่น อาคาร เอกนประสงค์ และเวทีประชาธิปไตย

3. วิสัยทัศน์ (Vision)

โรงเรียนบ้านขามເຕົ່າ (ບານເຕົ່າພຸດັກສີລົມປີ) เป็นหน่วยงานในการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน ให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และนำ ความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนา จัดการศึกษา

4. พันธกิจ (Mission)

4.1 ส่งเสริมเด็ก ผู้เรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

4.2 พัฒนาเด็กและผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4.3 พัฒนาครูให้มีความรู้ มีทักษะในการปฏิบัติงาน จัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.4 จัดระบบบริหารจัดการและ โครงสร้างบริหารให้มีคุณภาพ

4.5 ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อ รองรับการประเมินภายนอก

4.6 จัดหาวัสดุกรรมเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารการศึกษาให้มี ความพร้อมทุกด้าน

4.7 พัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ และตั้งแวดล้อมให้อื้อต่อการเรียนรู้

4.8 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน และองค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

4.9 ส่งเสริมกิจกรรมพิเศษเพื่อตอบสนองนโยบาย จุดเน้น ตามแนวทางการ

ปฏิรูปการศึกษา

5. เป้าประสงค์ (Goals)

- 5.1 นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา
- 5.2 ผู้เรียนทุกคนมีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และนำความรู้ตามหลัก
เศรษฐกิจพอเพียง
- 5.3 ครุทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ มีทักษะในการปฏิบัติงาน ขัดการ
เรียนรู้ให้มีคุณภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 5.4 โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ
- 5.5 โรงเรียนมีระบบประกันคุณภาพ พัฒนารับการประเมินจากทุกฝ่าย
- 5.6 โรงเรียนมีสื่อองวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการบริหารการศึกษา
ให้มีความพร้อมทุกด้าน
- 5.7 โรงเรียนมีห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 5.8 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน มีส่วนร่วมในการ
พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
- 5.9 โรงเรียนมีโครงการ/กิจกรรมพิเศษเพื่อตอบสนองนโยบาย จุดเน้น จุดเด่น
ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา

6. คำขวัญโรงเรียน

พึงตนเอง เก่งการเรียน สุขภาพสมบูรณ์ เพิ่มพูนวินัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เพิ่ยบพร้อม
คุณธรรม

7. ปรัชญาโรงเรียน

นัดดี ปัญญา สามารถ หมายถึง แสดงสร้างเสมอถ้าปัญญาไม่มี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเรียนเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการสอนแบบกลุ่ม
ร่วมมือ LT (Learning Together) โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีน้อยมาก
ผู้วิจัยจึงอนามัยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเรียนเชิงสร้างสรรค์ ใน
รูปแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยในประเทศไทย

1.1 การเขียนเชิงสร้างสรรค์

สุเมตรรา บุตรศรีเมือง (2550 : 101–102) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดวิเคราะห์โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปป้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านโภกใหญ่ อำเภอบ้านกรวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครรัตน์ เขต 2 จำนวน 26 คน ซึ่งได้มามโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปป้า เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 8 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นแบบอัตนัยหรือความเรียง จำนวน 8 ข้อ และแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์เป็นแบบปรนัยนิติเดือกดอบ จำนวน 30 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดวิเคราะห์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปป้า ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ $88.03/88.20$ ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.7234 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปป้า มีคะแนนเฉลี่ยในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และคะแนนเฉลี่ยในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปันกฎา บุญเสนา (2551 : 77–78) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนชุมชนบ้านอุฐวิทยาคาร อำเภออยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 25 คน ซึ่งได้มามโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะ จำนวน 8 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนิติเดือกดอบ จำนวน 30 ข้อ แบบฝึกทักษะการเรียนเชิงสร้างสรรค์เป็นแบบอัตนัย จำนวน 5 ชุด และแบบประเมินการเรียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $82.72/85.06$ ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.5303 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

ชัยวราฤทธิ์ สร้อยเงิน (2552 : 82-85) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถการเขียน เชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรม ชนิดเนคติกส์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับ การสอน โดยใช้กิจกรรมชนิดเนคติกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้กิจกรรมชนิดเนคติกส์หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้กิจกรรมชนิดเนคติกส์หลังเรียน มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้กิจกรรมชนิดเนคติกส์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

ทัศนา พึงตน (2553 : 76-77) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียน เชิงสร้างสรรค์โดยใช้แผนผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนสุวรรณภูมิการสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 3 จำนวน 25 คน ซึ่งได้มามโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 8 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเขียน เชิงสร้างสรรค์ซึ่งเป็นแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ และแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ แบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 15 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ด้านการ เขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ $86.60/83.00$ ดัชนีประสิทธิผลของแผนการ จัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 62.72 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวม อยู่ในระดับมาก

นิยม เทพกำเนิด (2555 : 56-61) ได้ศึกษาการวิจัย และพัฒนาแบบฝึกการเขียน เชิงสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลโพธาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาครั้งนี้มีจำนวน 3 ชุด ได้แก่ การสร้างคำ การสร้างประโยค และการเขียนเรื่อง มีค่า ประสิทธิภาพ E1 / E2 เท่ากับ 79 / 79 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สามารถนำไปใช้กับนักเรียน ได้อย่างดี 2. ผลการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ พบร่วงหลังการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ นักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. นักเรียน มีความพึงพอใจในการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก

1.2 กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ LT (Learning Together)

อรสา จันทร์สว่าง (2550 : 81–106) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง สังข์ทอง โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together (LT) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบ้านหนองไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอนแก่น เขต 2 จำนวน 23 คน ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง สังข์ทอง โดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together (LT) มีประสิทธิภาพเท่ากับ $87.09/81.74$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ $80/80$ ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเท่ากับ 0.6923 และนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together (LT) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

พิพวรรณ พันธ์เดิค (2553 : 78–79) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค LT (Learning Together) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนบ้านโภกนาโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโซชร เขต 2 จำนวน 32 คน ซึ่งได้นำโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค LT จำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ และชนิดอัตนัย จำนวน 1 ข้อ และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค LT ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ $87.93/81.26$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ $80/80$ ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเท่ากับ 0.6691 และนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค LT มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. งานวิจัยต่างประเทศ

กีฟท์ (Gift. 2006 : Web Site) ได้ศึกษาการใช้งานเขียนเชิงสร้างสรรค์จากหนังสือพิมพ์ในการสอนบทความในหนังสือพิมพ์ เป็นงานเขียนที่มีวิธีการเขียนค่อนข้างยาว จึงเป็นข้อจำกัดสำหรับการเรียนโดยใช้ภาษาต่างประเทศ หรือผู้เขียนที่มีพื้นฐานทางภาษา

ที่ไม่ดีมากนัก และอธิบายงานที่เกี่ยวกับการเขียนที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นวิชาที่จัดให้นักศึกษาของวิทยาลัยระดับ ปวส. ในหลายสาขาวิชา แสดงให้เห็นว่า ตัวอย่างงานวิจัยที่ยกมาจากหนังสือพิมพ์นั้นมีประโยชน์ต่อการเขียนเชิงวิเคราะห์ทบทวนทางเศรษฐกิจขั้นสูง และข้อความบางตอนของงานเขียน โดยนักศึกษาที่ถูกยกมาด้านนี้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะและความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาด้วย

แฮร์ริส (Harris. 2008 : 209–219) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการสอน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับวัยรุ่นขึ้นที่สถาบันประวัติศาสตร์พอล โรเบสัน ซึ่งตั้งอยู่ในตัวเมืองฟิลาเดลเฟีย ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเริ่มจากการเขียนเชิงปฏิบัติ การในสถาบันที่นิวเจอร์ซีย์ แบบเข้มข้นเป็นเวลา 5 วัน ในช่วงฤดูร้อน และจัดกิจกรรมเขียนเชิงปฏิบัติ การจำนวน 10 วัน ในทุกวันเสาร์ของฤดูใบไม้ร่วง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์และพัฒนาทักษะการเขียนของวัยรุ่น โดยการจัดทำวิธีการและแบบฝึกหัดที่ผู้วัยรุ่นใหม่อาจรู้สึกไม่คุ้นเคย รวมทั้งการเลือกสรรแบบฝึกอ่าน แบบฝึกเขียน และการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลกับผู้เรียน ในขณะที่ผู้วัยรุ่นพยายามหาวิทยาลัยเครือโซลาร์ศึกษาครั้งนี้จะนำมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมเขียนเชิงสร้างสรรค์ แล้วทำแบบสอบถามตามหลักจิตวิทยาว่า การพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องภายในของตัวบุคคลหรือไม่ จากงานวิจัยนี้ทำให้สถาบันที่นิวเจอร์ซีย์ได้วิธีการต่าง ๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ดีขึ้น

瓦斯 (Vass. 2008 : 192–202) ได้ศึกษาการการเขียนเชิงสร้างสรรค์แบบร่วมมือ : ความสัมพันธ์ของการสร้างแรงบันดาลใจของกลุ่มร่วมมือในชั้นเรียน ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญเพื่อช่วยให้เข้าใจถึงความสามารถในการสร้างสรรค์ของเด็ก ๆ และเพื่ออธิบายวิธีการใช้ในการกระตุ้นพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในชั้นเรียน ในการทำการวิจัยนี้ใช้การสังเกตการณ์พัฒนาการของกลุ่มเด็ก ๆ ในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 (อายุ 7–9 ขวบ) ในประเทศไทย โดยขัดให้เด็กนักเรียนทำกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นคู่ แล้วบันทึกวิดีโอภาพและเสียงเพื่อสังเกตความสามารถในการอ่านและการเขียนของเด็ก ๆ ในชั้นเรียน งานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของการอภิปรายและวิธีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มด้วยการเรียนรู้ เรื่อง การรับผิดชอบร่วมกันในการร่วมมือทำกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และความเชื่อมั่นในตัวเองของเด็ก ๆ ที่มีต่อการจัดกิจกรรมและสร้างแรงบันดาลใจให้เด็ก ๆ รู้สึกว่าถึงต่าง ๆ ที่จะเกิดนั้นไม่ยากและเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วย

เมเยอร์ (Mayers. 2009 : 217–228) ได้ศึกษาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ ได้อกอภิปรายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

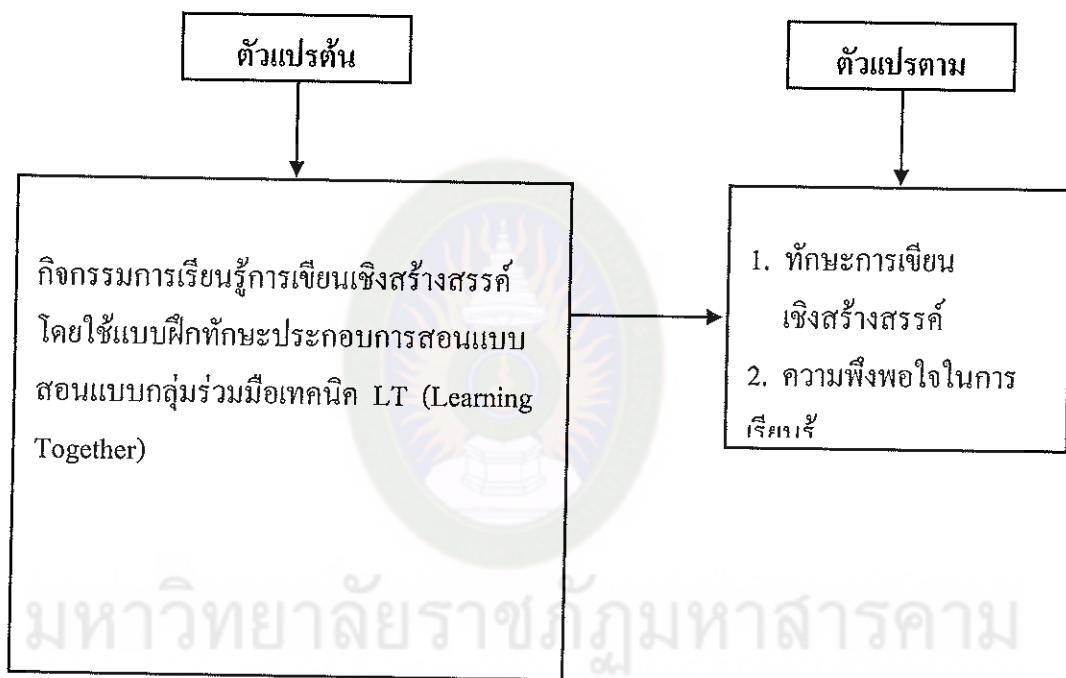
ที่ใช้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ร่วมในการเรียนการสอน ซึ่งพบว่ามีความสื่อสารง่ายมาก การที่ปรากฏเด่นชัด เพราะการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะเป็นการเขียนที่หิบยกเอาประเด็นที่มีความคิดเกี่ยวกับเรื่องบางอย่างมาเขียน และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นการเขียนเชิงวิชาการจำเป็นต้องมีการตรวจสอบก่อนตีพิมพ์ในวารสารทุกครั้ง โดยบรรณาธิการ บางครั้งงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาในวิทยาลักษณ์ไม่สามารถแยกแยะอารมณ์ส่วนตนเมื่อประสบปัญหาภัยงานเขียนสร้างสรรค์ ขณะนั้นบางครั้งการเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงไม่สามารถทำให้ผู้อ่านเห็นภาพความจริงทั้งหมดได้

ซีเวล (Sewell, 2009 : 34-40) ได้ศึกษาการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับการปฏิสัมพันธ์ภายในสังคม ภาษาเป็นสมบัติของสังคม และภาษาเขียนมือที่พิพลเป็นอย่างมากในการติดต่อสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ภายในของสังคมนั้นไม่ใช่เป็นเพียงการคิดระหว่างคนสองคนเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงความรู้สึกของผู้อื่นด้วย การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นวิธีการหนึ่งของการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ภายในของสังคมในด้านการสร้างภาพแห่งความรู้สึกที่ดีให้กับผู้อ่าน และผู้คนในสังคมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภาพสะท้อนบางเรื่องราวของงานเขียนที่สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดภาพในใจได้

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาได้ด้วยเทคนิคบริการที่หลากหลายตามความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียนเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้ว พบว่า การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค LT เป็นเทคนิคการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข ลั่งplat ให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในเรื่องที่เรียน จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสนใจนำมาเพื่อช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบริบทของโรงเรียนบ้านนาเมือง (ชานต่อพดุลศิลป์) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การเขียน เชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค LT (Learning Together) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3